

Kierownik Projektu: mgr inż. Jan Wałęga
e-mail: jan.walega@poczta.onet.pl

Plan Rozwoju Lokalnego Gmin Borzęcin
32-825 Borzęcin, woj. Małopolskie, tel. 14/ 68 46 371, fax. 14/ 68 46 37
e-mail: wojt@borzecin.pl, www.borzecin.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	2.
I. Obszar i czas realizacji planu rozwoju lokalnego	4.
II. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze gminy Borzęcin	
Analiza:	
1/ Położenie, powierzchnia, ludność	12.
2/ Środowisko przyrodnicze	13.
3/ Turystyka	21.
4/ Zagospodarowanie przestrzenne:	
4.1 Uwarunkowania ochrony środowiska	22.
4.2 Infrastruktura techniczna	28.
4.3 Własność nieruchomości	38.
4.4 Stan obiektów dziedzictwa kulturowego	39.
4.5 Identyfikacja problemów	47.
5/ Gospodarka	48.
5.1 Identyfikacja problemów	52.
6/ Sfera społeczna	53.
6.1 Określenie grup wymagających wsparcia	69.
6.2 Identyfikacja problemów	70.
7/ Budżet gminy	71.
7.1 Realizacja budżetu w aspekcie możliwości rozwoju gmin	75.
III. Zadania polegające na poprawie sytuacji na obszarze gminy	76.
1. Projektowane obszary zadaniowe określające zmiany w strukturze gospodarczej terenu oraz zasady kształtowania rolnej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	77.
a/ Planowane zadania uwzględniające zmiany w strukturze gospodarczej obszaru gminy	78.
b/ Planowane zadania w zakresie zmian w sposobie użytkowania terenu	80.
c/ Planowane zadania w zakresie rozwoju systemu komunikacji i infrastruktury	80.
d/ Planowanie zadania w zakresie poprawy warunków i jakości życia mieszkańców	81.
e/ Planowane zadania w zakresie poprawy stanu naturalnego środowiska	82.
f/ Planowane zadania w zakresie poprawy stanu środowiska kulturowego	83.
2. Lista zadań do realizacji według hierarchii ważności	83.
IV. Realizacja projektów i zadań:	
a/ Plan zadań do realizacji w latach 2004 – 2006	89.
b/ Plan zadań do realizacji w latach 2007 – 2013	94.
V. Plan finansowy na lata 2004 -2013	106.
VI. System wdrażania	107.
VII. Sposobu monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	108.
Wskaźniki do monitorowania i oceny	110.

WSTĘP

Nadchodzące lata przynoszą nowe wyzwania dla Polski, Polski połączonej z innymi krajami europejskimi w wielkim społeczno-gospodarczym projekcie pod nazwą Unia Europejska. Jest to niewątpliwie wielka szansa dla naszego kraju na podniesienie poziomu i warunków życia mieszkańców przede wszystkim obszarów wiejskich. Możliwości wsparcia finansowego w postaci miliardów Euro bezzwrotnych dotacji, powinno ułatwiać i przyspieszać nasz rozwój. Pozyskiwanie środków finansowych z funduszy proponowanych przez Unię Europejską, wymagać będzie dużego wysiłku. Jest on jednak konieczny, aby dane nam kapitalne szanse na przyspieszenie rozwoju regionów w tym na przyspieszenie rozwoju lokalnego, nie zostały zmarnowane.

W powyższym kontekście, będziemy mieć do czynienia z instrumentami Polityki Regionalnej w Unii Europejskiej jakimi są Fundusze Strukturalne. Ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE. W ten sposób wpływa się na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii.

W latach 2004-2006 w Polsce zgodnie z zapisami Narodowego Planu Rozwoju Fundusze Strukturalne (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej, Finansowy Instrument Orientacji Rybołówstwa, Fundusz Spójności) posłużą do współfinansowania projektów realizowanych w ramach siedmiu programów operacyjnych:

- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw,

- Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich,
- Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego i Rozwój Obszarów Wiejskich 2004 – 2006,
- Sektorowy Program Operacyjny Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb,
- Sektorowy Program Operacyjny Transport,
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna.

Otwarcie się pełnych możliwości korzystania z finansowego wsparcia z funduszy strukturalnych przez jednostki samorządu terytorialnego stwarza wyjątkowe szanse na zmniejszenie dysproporcji w ich rozwoju. Gmina aby pozyskać z wymienionych źródeł dofinansowanie swoich przedsięwzięć zobowiązana jest posiadać konkretny plan swojego działania. Niezbędne jest więc posiadanie przez gminę np. Strategii Rozwoju Lokalnego czy Wieloletniego Planu Inwestycyjnego ale również Planu rozwoju lokalnego. Plan ten stanowi niezbędny wymóg otrzymania dotacji m.in. z Europejskiego Funduszu Regionalnego (EFRR) na działania realizowane w latach 2004 - 2006 w ramach regionalnego Zintegrowanego Programu Rozwoju regionalnego. Plan rozwoju lokalnego to wyeksponowanie działań lokalnych gminy Borzęcin, w postaci zadań i projektów jakie w perspektywie najbliższych kilku oraz kilkunastu lat (2007 – 2013), zamierza realizować na swoim obszarze. Pozyskanie środków finansowych z różnorodnych funduszy oraz programów Unii Europejskiej bez tego dokumentu jest niemożliwe (wynika to z wytycznych dla przyszłych beneficjentów Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności). Ponad to posiadanie Planu rozwoju lokalnego zwiększa możliwości i efektywność zaplanowanych przez gminę działań, wzmacniając szanse na uzyskania finansowego wsparcia projektów.

Podjęcie opracowania Planu Rozwoju Lokalnego przez społeczność gminy Borzęcin oznacza pełne zrozumienie kwestii uzyskania niespotykanych dotąd możliwości i szans swojego rozwoju. Oznacza to również podjęcie, od zaraz, wzmożonych działań służących realizacji i osiągnięciu zaplanowanych celów. W konsekwencji to zaplanowane oraz systematyczne urzeczywistnianie przyjętej przez społeczność lokalną gminy, wizji swojego rozwoju.

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Plan Rozwoju Lokalnego gminy Borzęcin obejmuje obszar miejscowości gminnej i pozostałych jednostek wchodzących w skład gminy. Plan dzieli się na dwa etapy czasowo- realizacyjne.

Etap I przewidziany na lata 2004 – 2006 związany z zadaniami obligatoryjnymi.

Etap II przewidziany na lata 2007 – 2013 projektujący zadania fakultatywne.

Opracowana strategia rozwoju gminy oraz przeprowadzone studia i analizy wskazują wiele możliwości ale również i problemy rozwoju.

Obszar celów - problemów jaki powinien zostać objęty planem rozwoju lokalnego został wyartykułowany przez liderów społecznych gminy Borzęcin w opracowanym dokumencie „Strategia rozwoju gminy Borzęcin” obejmującym lata 1999 – 2015 w którym nakreślono m.in. następujące obszary działań (cele strategiczne):

1. Rozwój infrastruktury technicznej,
2. Rozwój oświaty, edukacji, kultury i sportu,
3. Tworzenie nowych miejsc pracy,
4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego,
5. Doskonalenie opieki medycznej,
6. Modernizacja struktury i doskonalenie organizacji rolnictwa,

7. Aktywna ochrona środowiska.

Gmina dokonała również szczegółowej analizy uwarunkowań.

W oparciu o przeprowadzoną przez lokalnych liderów analizę SWOT, określone zostały m.in. uwarunkowania, które mogą sprzyjać lub utrudniać realizację celów strategicznych gminie.

Poniżej wymieniono najważniejsze z mocnych i słabych stron gminy.

Uwarunkowania sprzyjające (mocna strony) to:

- Dobre położenie geograficzne i wielkość gminy z dala od dużych zakładów przemysłowych, w pobliżu autostrady,
- Duże zasoby terenowe własności gminy Borzęcin,
- duże zasoby terenowe własności Skarbu Państwa,
- trwałe inwestycje o różnorodnych funkcjach,
- zwarta zabudowa,
- dobrze rozprzestrzeniona lokalna sieć drogowa,
- tereny rolnicze o wysokim wskaźniku waloryzacji przestrzeni produkcyjnej,
- bogate zasoby leśne,
- tereny przyrodnicze i krajobrazowe chronione prawem,

Uwarunkowania utrudniające (słabe strony):

- niski stopień nasycenia infrastrukturą komunalną w zakresie wodociągów i kanalizacji,

- zły stan dróg gminnych oraz powiatowych i wojewódzkich,
- słabo rozwinięte usługi oraz brak centrów usługowych,
- wysoki stopień zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- częste zagrożenia przeciwpowodziowe,
- niski poziom wykształcenia, starzenie się ludności,
- niekorzystna struktura agrarna,
- brak rolniczych gospodarstw specjalistycznych oraz produkcji ekologicznej,
- brak bazy sportowo – rekreacyjnej.

Szereg uwarunkowań, zarówno utrudniających jak i ułatwiających rozwój gminy, przeanalizowano pod kątem przyszłych inwestycji gminnych oraz propozycji jakie daje finansowanie z funduszy strukturalnych przeznaczonych dla jednostek samorządu terytorialnego, szczególnie Zintegrowany Program Operacyjny Rozwój Regionalny (ZPORR).

Biorąc pod uwagę powyższe, gmina planuje wykorzystać dotacje przeznaczone dla samorządów gminnych, na finansowanie swoich zadań, zgodnie tematyką sektorów mieszczących się w ramach funduszy strukturalnych.

Planowane do wykorzystania przez gminę wybrane propozycje finansowania projektów z funduszy strukturalnych:

Inwestycje w sektorze społecznym:

- Inwestycje z zakresu lokalnej infrastruktury technicznej (gospodarka odpadami, remonty obiektów instytucji publicznych, remonty dróg, systemy kanalizacyjne oraz systemy dostawy gazu i energii, zwiększenie dostępu mieszkańców do Internetu) na obszarach o najmniej korzystnych warunkach rozwoju – obszary wiejskie, obszary przemysłowe, zdegradowane dzielnice miast, tereny powojkowe.

Finansowanie w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwój Regionalny.

- Projekty rozbudowy i modernizacji obiektów kulturalnych, ułatwienie informacji i dostępu do kultury.

Finansowanie w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwój Regionalny.

- Rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz upowszechnianie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w działalności instytucji publicznych.

Finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwój Regionalny.

Inwestycje na obszarach wiejskich:

- modernizacja infrastruktury lokalnej (budowa i remonty dróg, systemów kanalizacyjnych, renowacja zabytków kultury, rozwój agroturystyki.

Finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwój Regionalny.

- Inwestycje w infrastrukturę wiejską związaną z prowadzeniem działalności rolniczej oraz przedsiębiorczości (budowa lub remonty dróg wewnętrznych, wodociągów, systemów kanalizacyjnych, pozyskiwanie naturalnych źródeł energii elektrycznej).

Finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwój Regionalny.

- Rozwój infrastruktury wiejskiej poprzez remonty dróg oraz obiektów wiejskich (place, rynki, parki), także ochrona wiejskiego dorobku kulturowego poprzez odnowę obiektów zabytkowych, remonty wiejskich domów kultury.

Finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego (SPO) Rolnictwo.

Inwestycje w obszarze ochrony środowiska:

- Inwestycje mające na celu ograniczenie zanieczyszczeń powietrza, wód i gleb a przez to poprawę warunków życia mieszkańców.

Finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwój Regionalny.

- Inwestycje mające na celu walkę z hałasem poprzez instalację ekranów i map akustycznych, instalacji urządzeń antywibracyjnych, modernizację technologii w przemyśle w celu zmniejszenia hałaśliwości wytwarzanych wyrobów.

Finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach SPO Ochrona Środowiska.

Edukacja:

- Rozwój kształcenia ustawicznego dorosłych, wyrównanie szans edukacyjnych różnych grup społecznych. Dostosowanie oferty edukacyjnej szkół i placówek kształcenia ustawicznego do potrzeb rynku pracy. Wzmocnienie zaangażowania partnerów społecznych w rozwój i podnoszenie kwalifikacji pracowniczych.

Finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach SPO Rozwój Zasobów Ludzkich.

Rynek pracy:

- Zapobieganie bezrobociu poprzez rozwój i modernizację instytucji rynku pracy, szkolenia dla młodzieży, wsparcie inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie i zwalczanie długiego bezrobocia.

Finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach SPO Rozwój Zasobów Ludzkich.

- Aktywne działania na rzecz kobiet na rynku pracy, zwiększenie dostępu kobiet do zatrudnienia, usługi doradcze, poprawę warunków sprzyjających kobietom łączenie życia zawodowego i rodzinnego.

Finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach SPO Rozwój Zasobów Ludzkich.

- Działania wspierające integrację zawodową i społeczną młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, osób niepełnosprawnych oraz innych grup szczególnego ryzyka.

Finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach SPO Rozwój Zasobów Ludzkich.

Turystyka:

- Promocja markowych regionalnych produktów turystycznych, dotacje dla małych firm turystycznych, rozbudowa i modernizacja obiektów turystycznych, szkolenia.

Finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju

Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwój Regionalny.

W związku z zaistniałymi możliwościami w celu wykorzystania licznych zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć, gmina postanowiła opracować plan działań związanych z inwestowaniem w latach 2004 – 2013.

Plan inwestycyjny podzielono na dwa etapy:

Etap I (2004 – 2006 r.) dotyczył będzie realizacji zadań inwestycyjnych związanych z budową wodociągów, kanalizacji na terenie gminy oraz przebudowę dróg gminnych.

Etap II (2007 – 2013 r.) to zaplanowanie realizacji zadań inwestycyjnych związanych z dalszą przebudową i remontami dróg gminnych, budową i remontami obiektów oświatowych, służby zdrowia, kultury, rekreacji i wypoczynku a także inwestycji związanych z obiektami sportu i turystyki wiejskiej.

II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO - GOSPODARCZA NA OBSZARZE GMINY BORZĘCIN

Analiza:

1/ Położenie , powierzchnia, ludność

Gmina Borzęcin położona jest na równinie kotliny Krakowsko-Sandomierskiej, na północ od linii kolejowej Kraków – Przemyśl, nad rzeką Uswicą. Administracyjnie gmina ta należy do powiatu brzeskiego województwo małopolskie. Obszar gminy zajmuje powierzchnię 102 km².

Teren, na którym położona jest gmina Borzęcin, jest wielką równiną.

W skład gminy Borzęcin wchodzi 5 miejscowości wiejskich oraz 7 sołectw. Sam Borzęcin, miejscowość, podzielony jest na dwie części. Południowa nazwana została Borzęcin Górny, północna – Borzęcin Dolny. Wieś zabudowana jest dwurzędowo i rozciąga się na długości 8 km. Przez środek wsi przepływa rzeka Uswica, a mosty przerzucone przez tę rzekę łączą obie części wsi stanowiąc elementy ciekawego układu komunikacyjnego. Borzęcin poza swoistym ciągiem głównej zabudowy, posiada na swych peryferiach samodzielne osiedla tzw. *Przysiółki*, o charakterystycznych nazwach lokalnych. Są to: Czarnawa, Jagniówka, Łazy, Wisowatki, Bagno, Granice oraz Borek.

Tabela 1. Rozmieszczenie ludności w poszczególnych jednostkach osadniczych

Nazwa wsi (osady)	Liczba mieszkańców	% ogółu mieszkańców	Powierzchnia w km ²
Bielcza	1. 637	19,5	17,5
Borzęcin	3.865	46.1	58,6
Łęki	671	8.0	7.3
Przyborów	1.757	20.9	14.7
Waryś	463	5.5	4.2
GMINA	8.393	100.0	102.3

Źródło: UG Borzęcin

Sieć osadniczą tworzy 5 wsi. Dominującą obszarowo i ludnościowo jest wieś Borzęcin (wieś posiada 3 sołectwa). Zajmuje ona 57,3 % ogólnej powierzchni gminy skupiając 46 % ogółu ludności.

Gmina posiada możliwość rozwoju osadnictwa z wyjątkiem dolin rzek i cieków. Wszystkie wsie wyposażone są w urządzenia oraz sieć energetyczną, gazową i telekomunikacyjną. Zwodociągowana jest tylko wieś Bielcza.

2/ Środowisko przyrodnicze

Wód powierzchniowych, stojących, na terenie Borzęcina nie ma. Brak jest również jezior oraz większych stawów. Na terenie gminy Borzęcin istnieje duża różnorodność gleb. Borzęcin posadowiony został na terenach leśnych, przez które przepływa szerokim pasem rzeka. Zostawiała ona piasek, glinę i mieszając się z roślinnością leśną tworzyła strukturę gleby. Grunty znajdujące się wzdłuż rzeki są najbardziej urodzajne i posiadają podłoże przepuszczalne. Dalej na wschód i zachód od rzeki, znajdują się obszary gleb gliniastych, które w dolnych warstwach są nieprzepuszczalne. Na krańcach gminy znajdują się gleby

piaszczyste o podglebiu ilastym. Miejscami występują także enklawy gleb bagiennych. W południowo – zachodniej części obszaru występuje mozaika gleb typu: pseudobielicowego, piaskowego i glejowego z enklawami czarnych ziem.

Większość gleb to gleby klas średnich (mady), IVa i IVb, stanowiące tzw. kompleks zbożowo – pastewny, zajmujące 53,5 % powierzchni gruntów ornych. Gleby klasy V i VI zajmują 29,0 % powierzchni gruntów ornych, zaś gleby bardzo dobrej i dobrej jakości klas II, III, IIIb, kompleksu pszennego, zajmują jedynie 16,2 % powierzchni tych gruntów. Bonitacyjna klasa użytków zielonych to gleby klasy V. Ogólny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy Borzęcin wynosi 63,2.

Temperatury na terenie gminy są zróżnicowane. Pomimo wczesnych wiosen, przymrozki występują jeszcze w miesiącu kwietniu. W ciągu lata zdarzają się dni upalne osiągające nawet 30⁰ Celsjusza. Jesień bywa przeważnie długa i ciepła. Temperatura października za okres ostatnich 30 lat, wyniosła średnio 9,1⁰ C. Przeciętna temperatura roczna w tym terenie wynosi 8,4⁰ C.

Tabela 2. Średnie temperatury miesięczne za lata 1967 – 1996

Średnie temperatury [° C] w poszczególnych miesiącach												Średnia roczna temperatura
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
-2,0	-0,7	3,4	8,3	13,7	16,4	18,1	17,6	13,7	9,1	3,9	-0,3	8,4

Źródło: IMiGW o/Tarnów

Przeciętna wielkość opadów nie jest duża. Obfite deszcze bywają tutaj przeważnie w czerwcu. Burze występują co roku w lipcu i pierwszej dekadzie sierpnia, ale dość rzadko.

Tabela 3. Średnie miesięczne opady za lata 1967 – 1996

Średnie opady [w 1/m] w poszczególnych miesiącach												Średnia roczna opadów
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
35,3	28,6	36,8	51,2	82,0	106,5	101,9	91,0	67,9	47,7	40,0	39,5	728,4

Źródło: IMiGW o/Tarnów

Najwyższy poziom opadów atmosferycznych obserwuje się w miesiącach letnich (w czerwcu – 106,5 mm i lipcu 101,1 mm), natomiast najniższy w miesiącach zimowych. Ogólnie można stwierdzić, że ilość opadów atmosferycznych w ciągu lata jest prawie trzykrotnie wyższa od opadów atmosferycznych zimą. Przeciętna roczna suma opadów [według danych IMGW] wynosi 728,4 mm. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec 18,1⁰ C a najzimniejszym styczeń ze średnią temperaturą – 2⁰ C. Okres wegetacji trwa 220 dni ze średnią temperaturą >5⁰ C i 165 dniową ze średnią temperaturą >10⁰ C.

Na terenie Borzęcina jest przewaga wiatrów zachodnich. Latem przynoszą one burze, a zimą zawieje śnieżne. Wiatr wschodni wieje tutaj rzadko, częściej z południowego wschodu przynosząc suchą i słoneczną pogodę.

Obszary leśne gminy Borzęcin administracyjnie i gospodarczo podlegają Nadleśnictwu w Dąbrowie Tarnowskiej – obręb leśny Waryś i Wierzchosławice. Powierzchnie leśna gminy Borzęcin będąca w zarządzie Nadleśnictwa Dąbrowa Tarnowska przedstawia tabela.

Tabela 4. Powierzchnia leśna gminy Borzęcin

Nazwa zarządu	Ogółem ha	Z tego:	
		lasy	Grunty leśne
Nadleśnictwo Dąbrowa Tarnowska	1.727,94	1.705,38	22,56
- obręb Waryś	468,03	452,26	15,77
- obręb Wierzchosławice			

Dane: Nadleśnictwo Dąbrowa Tarnowska

Tabela 5. Struktura własnościowa lasów w gminie Borzęcin

Wieś	Lasy i grunty leśne ogółem	%	Własność					
			Skarb Państwa	%	Osób fizycznych w ha	%	Komunalna UG w ha	%
Borzęcin	1.504,78	100	1.116,04	74,2	261,92	17,4	126,82	8,4
Bielcza	510,58	100	351,61	68,9	110,04	21,6	48,93	9,5
Łęki	102,95	100	3,41	3,3	85,37	82,9	14,17	13,8
Przyborów	226,29	100	203,55	90,0	21,08	9,3	1,66	0,7
Waryś	58,39	100	30,77	52,7	8,26	14,1	19,36	33,2
Gmina Borzęcin	2.402,99	100	1.705,38	71,2	486,67	20,0	210,94	8,8

Źródło: Nadleśnictwo Dąbrowa Tarnowska – plan urządzenia lasu na okres 1996-2005. Urząd Gminy Borzęcin – uproszczony plan urządzenia lasu własności mienia komunalnego UG Borzęcin na lata 1997-2000, uproszczony plan urządzenia lasu własności osób fizycznych dla wsi: Borzęcin, Bielcza, Łęki, Przyborów na lata 1997-2006.

W obszarze gminy Borzęcin lasy rozmieszczone są na obrzeżach wschodniej i zachodniej jej granicy. Największe powierzchnie leśne posiadają Borzęcin, Bielcza i Przyborów. Zasadniczym typem siedliskowym jest bór mieszany wilgotny, który stanowi ~ 50 % powierzchni leśnej. Stosunkowo duży udział mają też: bór mieszany świeży ~ 15 % oraz las mieszany świeży ~ 15 %. W strukturze gatunkowej dominuje monokultura sosny, której udział sięga ponad 90 %. Tworzy ona lite drzewostany. Poza dębem ~2,5 % i olchą ~ 3,5 % pozostałe gatunki mają niewielki udział w drzewostanie. Skutkiem gospodarki leśnej nastawionej na funkcję produkcyjną jest częściowo niezgodny z siedliskiem skład gatunkowy lasów.

Lasy łącznie z zadrzewieniami odgrywają ważną rolę ekologiczną. Stanowią wyjątkowo cenny element krajobrazu, a zarazem ciągi ekologiczne, głównie ostoje wielu gatunków roślin i zwierząt. Gmina odznacza się średnią lesistością około 23 % (analogiczny wskaźnik dla powiatu brzeskiego – 13,8 %). Podstawową funkcją lasów gospodarczych jest produkcja, a ochronnych o powierzchni 1.434,3 ha:

- ochrona siedlisk wilgotnych, utrzymanie wody gruntowej na stałym poziomie (lasy wodochronne),
- ochrona ostoi zwierząt podlegających ochronie gatunkowej.

Lasy prywatne charakteryzują się dużym rozdrobnieniem, co utrudnia prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej. Dla lasów będących własnością osób fizycznych zostały opracowane “ Uproszczone plany urządzania lasu na okres do 2006 r.” zatwierdzone Zarządzeniem Wojewody Tarnowskiego z dnia 31.I.1996 r. W planach urzędzeniowych lasów określono:

- dla poszczególnych siedlisk typy gospodarcze drzewostanów oraz składy gatunkowe upraw,

- rodzaje rębni w zależności od składu gatunkowego drzewostanów oraz siedliska
- max miąższość do pozyskania w użytkowaniu,
- zabiegi w zakresie gospodarki leśnej.

Zachowanie trwałości lasów i wykorzystanie ich wszechstronnej użyteczności wymaga prowadzenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych. Dotyczy to:

- restytucji siedlisk leśnych i przebudowy drzewostanów z niezgodnym z siedliskiem składem gatunkowy,
- zachowania całej naturalnej zmienności przyrody leśnej i funkcjonowania ekosystemów w stanie zbliżonego do naturalnego,
- odtwarzania zbiorowisk zdegradowanych i zniekształconych, metodami hodowli i odnowy lasu przy wykorzystaniu w miarę możliwości sukcesji naturalnej,
- ochrony i zachowania różnorodności biologicznej oraz bogactwa genetycznego zbiorowisk dziko żyjących roślin, zwierząt i mikroorganizmów,
- utrzymania i rozszerzania funkcji ochronnych w zagospodarowaniu lasów (zwłaszcza ochrony wody i gleby),
- utrzymania zdrowotności i witalności ekosystemów leśnych,
- powiększania zasobów leśnych poprzez zalesianie gruntów oraz podwyższanie produktywności lasów.

Słabe gleby i stosunkowo duża ilość nieużytków, usytuowanych w pobliżu kompleksów leśnych – to uwarunkowanie dla preferowania dolesień i zadrzewień, w zagospodarowaniu tych terenów. Nadleśnictwo w swoich planach uwzględnia tworzenie na obrzeżach lasu pasa ochronnego o szerokości 20-30 m. tzw. strefy ekotonowej. Ekoton to pas przejściowy odznaczający się

większym bogactwem flory i fauny na styku dwóch biocenoz. Ochronna funkcja ekotonu polega na ograniczeniu ujemnego wpływu terenów otwartych na środowisko leśne. Strefy ekotonowe na obrzeżach lasów złożone z roślinnością zielonej, krzewów, niskich drzew i luźnego piętra górnego – działają również korzystnie na estetykę monotonnych kompleksów leśnych.

Obszar gminy Borzęcin jest bardzo bogaty we wszelką roślinność. Na pierwszym miejscu należy postawić roślinność miejscowych lasów. Istotnym pod względem obszaru jest kompleks lasów zwanych “radłowskimi” oraz po stronie wschodniej las “Szumin”. W drzewostanie dominuje sosna. Niemniej jednak na miejscach podmokłych rosną olchy, a na terenach bardziej suchych dęby.

Świat zwierząt na terenie Borzęcina reprezentowany jest skąpo. Na polach występuje dość powszechnie zając szarak, zaś w lasach żyją sarny i dziki. Nie rzadko występuje również lis, jeleń i łoś. Ptaki reprezentowane są przez występujące tutaj licznie wrony, gawrony, kawki, sroki, wróble i sikorki. Większość zwierząt jest chronionych.

Podsumowując, można stwierdzić, że gmina ze swoją przyrodą i jej zasobami posiada spore walory przyrodniczo – krajobrazowe predystynujące ją do rozwijania różnych form wypoczynku, a także turystyki i agroturystyki.

Ludność gminy

Gmina Borzęcin w 2002 r.(dane statystyczne) liczyła ogółem 8357 osób, w tym: 4103 mężczyzn i 4254 kobiet. Na 100 mężczyzn przypadło 104 kobiety.

Tabela 6. Ludność gminy w latach 1991–2002

Lata	1190	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Liczba ludności	8266	8255	8502	8491	8550	8551	8541	8542	8488	8505	8525	8515	8358
Mężczyzn	4036	4020	4166	4157	4185	4188	4189	4184	4174	4198	4209	4211	4103
Kobiet	4230	4235	4336	4334	4365	4363	4352	4358	4314	4307	4307	4304	4254

Źródło: WUS o Tarnów

Gęstość zaludnienia na obszarze gminy w 2002 roku wynosiła 81 osób/km² (w roku 1985 wskaźnik ten wynosił 77 osób). Natomiast przyrost naturalny w gminie wynosił 2,9 osób/1000 mieszkańców (woj. małopolskie 1,6 ‰).

Ruch naturalny ludności w 2001 roku kształtował się następująco: urodzeń było 84, zgonów 91. Przyrost naturalny był ujemny i wynosił - 7 (w liczbach bezwzględnych) a na 1000 ludności -0,83. W latach 1980-2002 r. wskaźnik przyrostu naturalnego kształtował się od 9,2 do -0,83 na 1000 ludności.

W 1997 roku na teren gminy Borzęcin napłynęło na stałe 55 osób, w tym z miast przybyło tu 19 osób, a 32 ze wsi. Z gminy zaś wyjechało 75 osób, w tym 30 do miast, a 36 na wieś.

Analizowane saldo migracji w 1997 roku dla gminy Borzęcin wyniosło -20.

Tabela 7 przedstawia dane dotyczące migracji stałej w gminie.

Tabela 7. Migracja stała w gminie Borzęcin [1990-1997]

Lata	Napływ ludności			Odływ ludności			Saldo migracji
	Ogółem	Z miast	Ze wsi	Ogółem	Do miast	Do wsi	
1990	68	21	47	104	65	38	- 36
1991	x	x	x	x	x	x	- 46
1992	163	100	63	233	85	148	- 73
1993	x	x	x	x	x	x	- 51
1994	x	x	x	x	x	x	- 16
1995	55	10	39	123	39	81	- 68
1996	x	x	x	x	x	x	- 22
1997	55	19	32	75	36	30	- 20

Źródło: WUS o Tarnów

W okresie dziesięciolecia 1990-1997 występuje ujemne saldo migracji stałej przy tendencji zmniejszającej się od – 73 osób w 1992 r. do – 20 osób w 1997 r. Gmina Borzęcin stanowi obszar odpływu ludności na zewnątrz co potwierdza wielkość migracji czasowej.

Tabela 8. Migracja czasowa ludności w Gminie Borzęcin

Lata	Ludność zamieszkała na pobyt czasowy		Ludność czasowo zamieszkała		Saldo migracji czasowej
	ogółem	w tym mężczyźni	ogółem	w tym mężczyźni	
1992	48	25	210	111	- 162
1995	67	34	164	72	- 97
1997	101	48	182	90	- 81
2002	94	43	155	70	- 61

Źródło: WUS o Tarnów

Migracja czasowa następuje w związku z miejscami pobierania nauki (szkoła średnia, wyższa), oraz miejscem pracy zawodowej. Największa liczba czasowo migrujących to ludzie młodzi, często wyjeżdżający za granicę kraju.

3/ Turystyka

Gmina Borzęcin stwarza duże możliwości rozwoju rodzimej agroturystyki oraz wypoczynku sobotnio – niedzielnego. Jej położenie wśród rozległych obszarów leśnych stanowi niewątpliwie atrakcję dla grzybiarzy i myśliwych. W celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej terenów gminy, w miejscowości Przyborów uruchomiono – specjalne łowiska sukcesywnie zarybiane, z których

mogą korzystać wędkarze. W wodach tutejszych złowić można karpia, amura, pstrąga; lina, suma i tołpygę białą. Dla turystów gmina ma w swojej ofercie

przede wszystkim wielkie obszary leśne, pełne grzybów i leśnych owoców, a także stawy i zbiorniki wodne z których korzystają amatorzy wędkowania.

Położenie gminy Borzęcin stanowi ważny argument dla tych, którzy nie tracąc kontaktu ze światem, pragną pracować i odpoczywać w spokoju. Aktualnie na terenie gminy Borzęcin znajduje się 9 zarejestrowanych gospodarstw agroturystycznych we miejscowościach Borzęcin, Szczepanów, Waryś, Przyborów, Dołęga, które dysponują 44 miejscami noclegowymi. Ponadto w miejscowości Przyborów funkcjonuje zorganizowane specjalne łowisko ryb.

4/ Zagospodarowanie przestrzenne:

4.1 Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Zróżnicowanie pod względem fizjograficznym obszaru gminy, wynikające z ukształtowania obszaru gminy, budowy geologicznej, warunków wodnych i klimatycznych – znajduje odzwierciedlenie w zróżnicowanych warunkach przydatności terenu dla zagospodarowania. Warunki geologiczno – inżynierskie terenów z punktu widzenia prac ziemnych określono jako średnio korzystne.

Tereny niekorzystne fizjograficznie to:

- dna dolin rzek, potoków, cieków o niekorzystnych warunkach klimatyczno – hydrograficznych,
- tereny zagrożone podtopieniami, które kwalifikowane są jako obszary utrudnień w zagospodarowaniu przestrzennym,

- tereny podmokłe i zabagnione.

Tereny gminy położone wzdłuż rzeki Uszwicy pozostają w zasięgu zagrożenia powodzią. Sprawia to, iż istotnym elementem warunkującym bezpieczeństwo obszaru i jego rozwój jest:

- utrzymanie w odpowiednim stanie technicznym wałów przeciw powodziowych, oraz podwyższenie ich na odcinku Borzęcina Górnego,
- uporządkowanie zagospodarowania i użytkowania terenu w rejonie wałów, zapewniających do nich dostęp w okresach zagrożenia powodziowego oraz zabezpieczenia odpowiedniej drożności tj. dróg dojazdowych wzdłuż wałów i po koronie wraz z połączeniami ich z drogami publicznymi,
- przestrzeganie zachowania 50 m pasa ochrony od stopy wałów bez zabudowy i wszelkiej infrastruktury technicznej dla utrzymania odporności wałów na działania wód powodziowych,
- uporządkowanie obszaru międzywala dla zabezpieczenia swobodnego przepływu wód w okresie wezbrań. Zakres działań porządkujących winien uwzględniać ochronę ekosystemów międzywala,
- utrzymanie sprawności urządzeń melioracji podstawowej i szczegółowej.

Uwarunkowaniem poprawy jakości wód rzek i cieków jest uporządkowanie zabudowy mieszkalno – gospodarczej w ich strefie przybrzeżnej, gospodarki ściekowej gminy oraz budowa filtrów biologicznych wzdłuż cieków w formie zadrzewień i zakrzewień, zabezpieczających je przed wpływem zanieczyszczeń obszarowych. Ochrona zasobów wód podziemnych stanowiących główne źródło zaopatrzenia ludności w wodę oraz ich jakości, to jedno z priorytetowych uwarunkowań. Wody podziemne w obszarze gminy narażone są szczególnie na zanieczyszczenia , wobec płytkiego ich zalegania i braku warstwy izolacyjnej

chroniącej je przed przenikaniem wszelkiego rodzaju zanieczyszczeń antropogenicznych.

Uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez budowę sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków to podstawowy warunek dalszego rozwoju gospodarczego gminy, poprawy jej stanu sanitarnego i środowiska naturalnego (zwłaszcza jakości wód powierzchniowych i podziemnych). W świetle ustawy o ochronie gruntów rolnych, uwarunkowania glebowe nabierają istotnego znaczenia jako element ograniczający rozwój osadnictwa. Dotyczy to zwłaszcza gleb II – III klasy. W warunkach gminy, z uwagi na niski udział tych klas, ochroną winno się objąć także gleby IV klasy w zwartych kompleksach. Ochronie przed wprowadzeniem zabudowy winny podlegać grunty o wysokiej wartości rolniczej, a także otwarte kompleksy przestrzeni rolniczej.

Posiadanie przez gminę otwartych obszarów rolniczych, stanowi korzystne uwarunkowanie dla rozwoju rolnictwa. Rolnictwo to podstawowa dziedzina wpływająca na kształtowanie się obecnej struktury funkcjonalno – przestrzennej o dominacji użytków rolnych. Udokumentowane złoża surowców mineralnych w myśl przepisów szczególnych (prawa geologicznego i górniczego) stanowią przedmiot ochrony przez zainwestowaniem, jednocześnie stwarzają potencjalne szanse dla uruchomienia ich eksploatacji i produkcji przetwórczej, rozwoju hodowli ryb na bazie zbiorników poeksploatacyjnych bądź rekreacji i wypoczynku. Eksploatacja złóż stanowi ważne źródło dochodów budżetu gminy, ale także zagrożenie dla środowiska poprzez przekształcenie morfologii terenu – wprowadzenia nowych elementów głównie akwenów wodnych, zakłócenia stosunków wodnych w rejonie eksploatacji.

Wobec powyższego, uwarunkowaniem rozwoju eksploatacji winna być ochrona środowiska jak i złoża, poprzez:

- prowadzenie eksploatacji złóż z uwzględnieniem kompleksowego i racjonalnego ich wykorzystania,
- oszczędne i racjonalne gospodarowanie surowcem,
- stosowanie technologii zapewniającej ograniczenie ujemnych jej wpływów na środowisko,
- przeciwdziałanie degradacji powierzchni ziemi poprzez sukcesywne prowadzenie rekultywacji i zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych.

Doceniając przyrodnicze walory gminy część jej terenów włączono do Radłowsko–Wierchosławickiego obszaru Chronionego Krajobrazu i Bratucickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Objęcie Obszarem Chronionego Krajobrazu około 60 % powierzchni gminy obliguje do uwzględnienia funkcji jaką pełnią te struktury w systemie ochrony przyrody i krajobrazu, przy formułowaniu polityki przestrzennej. Kieruje to rozwój gminy na zachowanie, ochronę i wzbogacenie w krajobrazie takich elementów jak: kompleksy leśne, zadrzewienia i zakrzewienia oraz użytki zielone. Dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemów “Obszaru” niezbędne jest tworzenie ciągów ekologicznych (zabezpieczających wymianę genetyczną) – poprzez zwiększenie i racjonalne kształtowanie istniejących kompleksów leśnych.

W systemie wielkoobszarowej ochrony przyrody i krajobrazu, zakładającym stopniowanie form ochrony stosownie do walorów i zasobów przyrody – Obszary Chronionego Krajobrazu stanowią największy powierzchniowo element systemu i jednocześnie krańcowe jego ogniwo. Obszary Chronionego Krajobrazu, to ważne drogi wymiany genetycznej, niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemów. Głównym celem powołania systemów obszarów chronionych zgodnie z ustawą o ochronie przyrody jest: ochrona terenów

o podstawowym znaczeniu dla kształtowania równowagi ekologicznej, zachowanie różnorodności świata przyrody i jego bogactwa, zabezpieczenie obszarów o aktualnym i potencjalnym znaczeniu dla wypoczynku, ochrona charakterystycznych cech rodzimego krajobrazu. Właśnie w gminie, obszary; Radłowsko-Wierzchosławicki i Bratucicki mają charakter rolniczo – leśny. Dominują w nich zbiorowiska nieleśne wśród których przeważają synantropijne zbiorowiska związane z gruntami ornymi (segetalne) oraz półnaturalne fitocenozy łąkowe i pastwiskowe. Najcenniejszym składnikiem są jednak kompleksy leśne. Mnogość i różnorodność nisz ekologicznych o znacznym stopniu naturalności, stanowią ostoję dla roślin i zwierząt. Obszary prawnie chronione warunkują sposób zagospodarowania terenu podporządkowany zaostrożnym rygorom korzystania ze środowiska zgodnie z zakazami i nakazami zawartymi w rozporządzeniu Wojewody Tarnowskiego s dnia 28 sierpnia 1996 r., w sprawie powołania obszarów chronionego krajobrazu – a to:

- **zakazy:**

- dokonywanie zmian stosunków wodnych obniżających potencjał ekologiczny siedlisk,
- niszczenie zadrzewień i zakrzewień,
- prowadzenie linii energetycznych powyżej 110 kV,

- **nakazy:**

- hamowanie procesów degradacji oraz ochronę podstawowych komponentów środowiska poprzez: tworzenie lepszych warunków retencji, ograniczenie wytwarzania zanieczyszczeń pyłowych, gazowych, ścieków i odpadów poprzez zmiany technologiczne, porządkowanie gospodarki ściekowej i odpadami, modernizację istniejących i realizację nieuciążliwych systemów grzewczych,
- promowanie, popieranie i inicjowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego,

- promowanie wszelkich form turystyki. Wyższą formą ochrony przyrody i krajobrazu funkcjonującą w systemie ochrony są pomniki przyrody i użytki ekologiczne. W obrębie gminy utworzono i prawnie chroni się:
  - *pomniki przyrody żywej* – dwa dęby szypułkowe w Przyborowie,
  - *użytki ekologiczne* – obszary leśne Świercze i Wał.

Do objęcia ochroną prawną jako *pomników przyrody* proponuje się 2 pojedyncze drzewa rosnące we wsi Borzęcin:

- Wiąz – 80 letni, o obwodzie na wysokości 1,3 m–304 cm i wysokości 23 m.,
- Wiąz –100 letni, o obwodzie na wysokości 1,3 m.–345 cm i wysokości 25 m.

Decydującym w zagospodarowaniu przestrzennym uwarunkowaniem środowiskowym są tereny leśne, które podlegają ochronie. Część z nich objęto szczególną ochroną poprzez uznanie ich przez Ministra Środowiska za ochronne. Wiodącą kategorią ochronności lasów gminy są:

- *lasy wodochronne* – usytuowane w obrębie Wierzchosławic oraz w obrębie Waryś o powierzchni 1.304,3 ha,
- *lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, wodochronne* – usytuowane w obrębie Waryś o powierzchni 130 ha.

Objęcie kategorią ochronności 60 % powierzchni leśnej gminy, wzmacnia pozaprodukcyjną funkcję lasów. Znaczny udział gleb niskich klas (V i VI) stwarza dogodne warunki do zwiększenia powierzchni leśnej. Dolesienia winny być preferowane na terenach “Obszarów Chronionego Krajobrazu” posiadających wyizolowane struktury przyrodnicze, dla wzmocnienia ich funkcji ochronnych, kosztem terenów o małej użyteczności rolniczej.

Pełne i bezpieczne (bez szkód dla całego “ekosystemu leśnego”) wykorzystanie funkcji pozaprodukcyjnych lasów, - to jedna z możliwości uatrakcyjnienia gminy. Funkcje pozaprodukcyjne lasów w tym turystyczno – rekreacyjne stały się w ostatnim okresie pierwszoplanowymi. Las stał się

częścią postaw naszego życia – wypoczynku, zażywania spokoju – wartości decydujących o możliwościach i jakości rozwoju społeczeństwa.

4.2 Infrastruktura techniczna

Stan infrastruktury technicznej gminy Borzęcin jest aktualnie niezadowalający. Gmina nie posiada sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, jedynie wieś Bielcza posiada wodociąg. Źródłem zaopatrzenia ludności w wodę są przydomowe studnie. Również funkcjonujące podmioty gospodarcze i obiekty użyteczności publicznej posiadają własne ujęcia ze studni kopanych. Wyjątek stanowi Zakład Produkcyjno-Handlowy “Elektro- Mechanika –Ropek” zlokalizowany na granicy Przyborowa i Borzęcina, który eksploatuje 4 studnie głębinowe, zaopatrując w wodę również kilka sąsiednich budynków mieszkalnych. Aktualnie we wsi Bielcza zrealizowano 11,1 km wodociągu do którego podłączono 286 gospodarstw.

Według badań przeprowadzonych w trakcie Powszechnego Spisu Rolnego w 1996 r.–723 gospodarstwa rolne pobierało wodę z wodociągu zagrodowego podłączonego do studni, co stanowiło 41% ogółu tych gospodarstw. Pozostałe korzystały z własnych studni bez instalacji wodociągowych. W obszarze gminy brak jest zbiorczych urządzeń oczyszczających i sieci kanalizacyjnych. Jedyna oczyszczalnia ścieków starego typu o przepustowości 50 m³/h, nie oczyszczająca ścieków w wymaganym stopniu – działa przy Zakładzie Produkcyjno-Handlowym “ Elektro-Mechanika-Ropek” w Przyborowie.

Ścieki sanitarne z gospodarstw domowych odprowadzane są do bezodpływowych zbiorników wybieralnych, często nieszczelnych. Część

gospodarstw rolnych dysponująca instalacją wodociągową posiada indywidualne urządzenia kanalizacyjne. Na 702 gospodarstwa rolne odprowadzających ścieki do dołów gnilnych, jedynie 52 poddaje je dalszej utylizacji natomiast pozostałe zagospodarowuje we własnym zakresie poprzez rozprowadzanie ścieków na przyległe tereny, wywóz na własne grunty bądź odprowadzanie do rowów lub rzek. Zorganizowany wywóz ścieków ze zbiorników wybieralnych do oczyszczalni w Szczurowej i Sterkowcu zwłaszcza dla obiektów użyteczności publicznej zabezpiecza Brzeski Zakład Komunalny Spółka z o.o.

Przez obszar gminy przebiegają tranzytem linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia relacji:

- 220 kV Kraków – Tarnów północną częścią przez wieś Borzęcin
- 110 kV Brzesko – Biadoliny – Tarnów południowym obrzeżem.

Obszar gminy Borzęcin zasilany jest z dwóch głównych punktów zasilania – GPZ 110/SN Biadoliny i GPZ 110/SN Szczurowa. Gminę pokrywa sieć linii 15 kV łączących ją z układem energetycznym sąsiednich gmin. Głównymi liniami 15 kV są linie: Biadoliny – Szczurowa, Biadoliny – Borzęcin i Biadoliny – Dunajcowa. Sieć linii elektroenergetycznych 15 kV wykonana jest jako napowietrzna, a ich łączna długość wynosi 53,9 km. W obszarze pracuje 41 stacji transformatorowych 15/0,4 kV w których zainstalowano transformatory o łącznej mocy 4447 kW. Stacje transformatorowe usytuowane są w: Bielczy –6, Borzęcinie-22, Przyborowie-8, Warysiu-2, Łękach-3. Moce transformatorów w stacjach napowietrznych mieszczą się w granicach 30- 250 kVA, natomiast w jednej stacji Borzęcin XVII typ MSTu zainstalowany jest transformator 630 kVA. Bezpośrednio do odbiorców energia elektryczna dostarczana jest siecią linii niskich napięć o łącznej długości 154,5 km, wykonanych w zdecydowanej większości jako linie napowietrzne.

Gmina została w pełni zgazyfikowana w latach 1992-1993. W jej obszar gaz doprowadzony jest gazociągiem wysokoprężnym Dn 100 mm będącym odgałęzieniem, od magistralnego gazociągu wysokoprężnego Dn 300 mm relacji Swarzów-Łukanowice. We wsi Borzęcin zlokalizowana jest stacja redukcyjno – pomiarowa I stopnia o maksymalnej przepustowości 3000 Nm³ /h), zasilająca odbiorców gazu w miejscowościach Borzęcin, Waryś i Bielcza. Odbiorcy gazu Łęk i Przyborowa zasilana są ze stacji redukcyjno–pomiarowej I stopnia zlokalizowanej w Jadownikach gmina Wietrzychowice. Maksymalna przepustowość tej stacji wynosi 1500 Nm³ /h. Według stanu na 31.XII.2000 r. liczba odbiorców gazu wyniosła ogółem –1289, w tym odbiorcy: komunalno -bytowi-1.242, zakłady wytwórcze–7, pozostali–40. Na terenie gminy istnieje 109,8 km sieci gazowej rozdzielczej.

Indywidualne systemy grzewcze, jak; kotłownie opalane paliwem stałym i gazem, piece węglowe, ogrzewanie elektryczne – zaopatrują w ciepło obiekty w obszarze gminy. Wspólną kotłownię posiada jedynie kompleks oświatowy, tj. szkoła podstawowa, gimnazjum, przedszkole i hala sportowa w Borzęcinie Górnym. Pozostałe obiekty użyteczności publicznej ogrzewane są z indywidualnych kotłowni gazowych, wśród których do większych należą kotłownie w: Urzędzie Gminy, OSP, Domu Ludowym, Gminnym Ośrodku Zdrowia, Rozdzielni Gazu, Kościele w Borzęcinie Górnym oraz Szkole Podstawowej w Borzęcinie Dolnym, Zakładzie Produkcyjno –Handlowym, Szkole Podstawowej i Kościele w Przyborowie i Szkole Podstawowej w Łękach. Największą kotłownię opalaną paliwem stałym posiada Przedsiębiorstwo Produkcji Nasiennej w Gorzelni Rolniczej Oddział Rektyfikacji w Przyborowie. Budynki mieszkalne w części ogrzewane są przez kotłownie gazowe i opalane paliwem stałym, sporadycznie ogrzewaniem elektrycznym, a pozostałe piecami węglowymi.

Obsługę gminy w zakresie usług telekomunikacyjnych zabezpieczają Telefony Brzeskie i Telekomunikacja Polska S.A. Urząd Statystyczny określił liczbę abonentów wg. stanu 1997 r. na 1.549, co daje wskaźnik 183,2 abonentów na 1000 mieszkańców. Telefonizacja całej gminy w latach 1995-1997, rozwiązała problem dostępu do telefonów.

Gospodarkę odpadami rozwiązano poprzez gromadzenie ich w 21 kontenerach o pojemności 2,2 m³ każdy rozmieszczonych we wsiach: Borzęcin-5, Bielcza-1, Przyborów-9, Łęki-5, Waryś-1. Kontenery opróżniane są średnio raz na 2 tygodnie, co daje średnią ilość wywożonych odpadów z gminy na wysypisko w ilości około 15 m³ /tydzień. Wywóz na składowisko w Jadownikach zabezpiecza Brzeski Zakład Komunalny Spółka z o.o. Wysypisko komunalne w Bielczy, funkcjonujące od 1979 r. ze względu na wypełnienie i negatywne oddziaływanie na środowisko, zostało zamknięte i poddane rekultywacji. Prace zakończyły się w czerwcu 2003 r.

Gmina posiada 4 czynne cmentarze: w Borzęcinie Górnym i Dolnym i Bielczy. Wieś Łęki dokonuje pochówków na cmentarzu w Szczepanowie. Ponadto w Borzęcinie, Przyborowie i Bielczy znajdują się cmentarze żołnierskie z okresu I wojny światowej. Obiekty te, proponowane są do objęcia prawną ochroną konserwatorską, poprzez wpis do rejestru zabytków. Aktualnie są one mocno zaniedbane.

Obecnie gmina posiada 59 km dróg o nawierzchni utwardzonej, a na 100 km² przypada 57,7 km dróg gminnych i 39,2 km/100 km² dróg powiatowych. Południowym odcinkiem wzdłuż granicy wsi Bielcza z gminą Dębno przebiega linia kolejowa Tarnów – Kraków. Podstawowy układ drogowy tworzą drogi wojewódzkie i powiatowe. Drogi wojewódzkie to:

- droga nr 768 Brzesko –Koszyce; biegnąca w obszarze gminy przez wieś Przyborów,

- droga nr 964 Biskupice Radłowskie – Niepołomice; biegnąca z kierunku wschód – zachód przez wieś Borzęcin Dolny.

Przez gminę Borzęcin przebiegają drogi powiatowe relacji:

- nr 107 zaborów- Bielcza,
- nr108 Mokrzyska – Radłów,
- nr 109 Bielcza – Wola Dębińska,
- nr 137 Szczepanów - Borzęcin,
- nr 138 Borek – Rudy Rysie,
- nr 139 Przyborów p. wieś,
- nr 140 Wokowice – Łęki.

Charakterystykę dróg powiatowych (odcinków) w obszarze gminy Borzęcin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Drogi powiatowe (odcinki) w obszarze gminy Borzęcin

Lp.	Przebieg drogi	Nr drogi	Długość W km	Klasa drogi	Rodzaj nawierzchni
1.	Bielcza- Borzęcin Górny – Borzęcin Dolny	107	12,4	główna	bitumiczna
2.	Bielcza - Waryś	108	10,5	główna	Bitumiczna
3.	Bielcza	109	1,9	główna	Bitumiczna
4.	Przyborów- Borek- Borzęcin Górny	137	7,3	główna	Bitumiczna
5.	Borek (Borzęcin)	138	3,6	zbiorcza	Bitumiczna(3,2 km) tłuczniowa (0,4 km)
6.	Przyborów p. wieś	139	2,0	główna	Bitumiczna
7.	Łęki	140	2,4	zbiorcza	bitumiczna

Źródło: UG Borzęcin

Uzupełnieniem układu drogowego jest sieć dróg gminnych będących w gestii gminy, których główną funkcją jest wewnętrzna obsługa mieszkańców w zakresie dostępności do dróg wyższej rangi oraz obsługa gospodarki rolnej. Łączna długość tych dróg wynosi - 59 km.

Ważniejsze drogi gminne to:

- nr 4312001 Waryś – Borek,
- nr 4312002 Borzęcin – Czernawa,
- nr 4312002 Bielcza – Biadoliny,
- nr 4312004 Wał lewy – Okrajki,
- nr 4312005 Borzęcin – Wał Praw,
- nr 4312006 Jagniówka przez wieś,
- nr 4312007 Przyborów – Buczyna,
- nr 4312008 Łęki – Szczepanów,
- nr 4312009 Borzęcin Dolny- Wisowatki,
- nr 4312010 Łęki – Pańska Wieś,
- nr 4312011 Przyborów – Na wsie,
- nr 4312012 Borzęcin – Granica,
- nr 4312013 Bielcza – Biedacz.

Drogi wojewódzkie i powiatowe posiadają nawierzchnię bitumiczną (za wyjątkiem odcinka o długości 0,3 km o nawierzchni tłuczniowej w ciągu drogi powiatowej Borek – Rudy Rysie). Zarząd Dróg Powiatowych na bieżąco wykonuje remonty cząstkowe, głównie likwidację wyboi.

Gmina Borzęcin nie posiada gminnej komunikacji zbiorowej. Obsługę komunikacyjną świadczą :PKS oraz prywatni przewoźnicy.

Tabela 10. Prywatni przewoźnicy obsługujący gm. Borzęcin

Lp.	Nazwa przewoźnika	Linia komunikacyjna	Ilość połączeń (dni robocze)
1.	Józef Garbarz, Przyborów	Brzesko – Mokrzyńska Przyborów	24
2.	Usługi Budowlano – Transportowe Solak, Szczurowa	Brzesko – Szczurowa – Wola Przemysłowa	30
3.	Firma Handlowo – Transportowa Mirosław Janisz, Maszkienice 15	Brzesko - Jagniówka	14
4.	Przewóz osób Jan Kamiński, Borzęcin 920	Brzesko - Jagniówka	19
5.	Usługi Transportowe, przewóz osób, handel obwoźny Józef Grabarz, Przyborów 344	Brzesko – Mokrzyńska - Przyborów	24
6.	Przewóz osób „BUS” Józef Woda, Szczepanów, os. Na Wzgórzu 4	Brzesko - Bielcza – Waryś - Borzęcin G.	19

Częstotliwość kursów PKS uzupełniana przez prywatnych przewoźników zabezpiecza w pełni potrzeby mieszkańców.

Możliwość rozwoju gminy Borzęcin z powodu stopnia wyposażenia w infrastrukturę techniczną określa się w poszczególnych mediach, identyfikując zarówno ich jakość, ilość i dostępność. I tak:

- W gminie dominuje zaopatrzenie w wodę z indywidualnych studni, jedynie we wsi Bielcza 286 gospodarstw korzysta z wodociągu grupowego. Podjęcie realizacji wodociągowa gminy ustanawia Uchwała Nr. X/48/03 z dnia 26.08.2003 r. Rady Gminy Borzęcin. Zgodnie z Uchwałą opracowano przez Biuro Studiów i Projektów Budownictwa Wodnego i Melioracji Spółka z o.o. w Krakowie koncepcją programowo – przestrzenną wodociągowania gminy Borzęcin. Zaprojektowano więc układ sieci wodociągowej dla całej gminy, przy założeniu zasilania z wodociągu “Radłów - Wierzchosławice” sołectwa Borzęcin Górny, Borzecin Dolny i Waryś (wariant II), natomiast zasilanie z wodociągu „Łukanowice – Brzesko”, sołectwa Łęki i Przyborów (wariant I). Zgodnie z Uchwałą Rady Gminy oraz koncepcją programowo- przestrzenną

łączna długość sieci wodociągowej do wykonania wynosić będzie 78.150 mb z tego:

	Dł. sieci w mb	przyłącza szt.
- Jagniówka	2.900	50
- Borzęcin Dolny	22.750	178
- Borzęcin Górny	31.450	749
- Waryś	4.950	101
- Bielcza	zrealizowano	
- Przyborów	11.150	397
- Łęki	4.950	208

Realizacja zasilania wg wariantów I i II winna być tak zaprojektowana aby w określonych sytuacjach, była możliwość zasilania w wodę każdej miejscowości na terenie gminy Borzęcin z dwóch źródeł zasilania tj.:

I wariant- „Łukanowice – Brzesko” i II wariant- „Radłów – Wierzchosławice”.

Realizacja przedsięwzięcia warunkuje zabezpieczenie dostawy odpowiedniej ilości i jakości wody, a przez to stworzenie korzystnych warunków dla intensyfikacji produkcji rolnej, rozwoju drobnej wytwórczości w tym przetwórstwa, poprawę standardów życia mieszkańców.

- Nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stanowi istotny czynnik ograniczający rozwój gminy i degradujący środowisko naturalne, a zwłaszcza zasoby wodne. Wywołuje to pilną konieczność jej porządkowania, która wg. “Koncepcji programowo – przestrzennej sieci kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków gminy Borzęcin” zakłada wariantowe rozwiązanie budowy wspólnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Jagniówka z doprowadzeniem do niej ścieków z obszaru całej gminy lub trzech miejscowości: Jagniówka, Bielcza i Przyborów. Układ

sieci kanalizacyjnej dostosowano do układu zabudowy grupującej się w wyraźne skupiska.

Na obecny czas wybrano wariant II przyjmując wspólny układ sieci dla sołectw Borzęcina Dolnego i Górnego oraz Jagniówki. Do tego układu dołączono przysiółki: Wisowatki, Łazy, Wielką Drogę, Czarnawę oraz wieś Waryś. Docelową przepustowość oczyszczalni ścieków w Jagniówce założono na 1000 m³ / dobę. Dla uzyskania efektu ekologicznego pracy oczyszczalni, niezbędne jest doprowadzenie do niej w I-ym etapie około 30 % ścieków w stosunku do przepustowości oczyszczalni. Ilość taką uzyska się po podłączeniu do sieci kanalizacyjnej sołectw: Jagniówka, Borzęcin Dolny i Górny oraz wsi Waryś. W kolejnych etapach można przyłączać pozostałe wsie; Przyborów, Łęki, Bielczę. Łączna długość zbiorczej sieci kanalizacyjnej wyniesie 59,1 km. Opracowane programy rozwiązania gospodarki wodno- ściekowej oraz wymogi ochrony środowiska – preferują równoległą budowę urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych. Z uwagi na zakres przedsięwzięć i ich koszty, niezbędne jest etapowanie prac oraz czynienie starań o dotacje ze środków pomocowych na ich realizację.

- Przecinające gminę linie energetyczne wysokich napięć 220 kV i 110 kV – stanowią niekorzystne dominanty w krajobrazie. Utrudniają również zagospodarowanie otoczenia, z uwagi na konieczność zachowania stref ochronnych. Przecinając tereny leśne wywołują szerokie przecinki, natomiast gęsta sieć linii 15 kV i niskich napięć wpływa szpecąco na krajobraz m.in. poprzez gęste rozstawienie słupów energetycznych, liczne stacje transformatorowe, przecinki w terenach zalesionych i zakrzewionych, ogławianie drzew. Złagodzenie obcości w stosunku do otoczenia to wykorzystanie elementów żywej przyrody jak zadrzewienia np. sytuowanie słupów przy zadrzewieniach na wolnej przestrzeni, nieschematyczne

obsadzanie masztów roślinnością. Nowe urządzenia natomiast winny być wkomponowane w sposób zespalaający je z charakterem krajobrazu.

- Zgazyfikowanie gminy stanowi ważny element dla ochrony środowiska, a zwłaszcza powietrza atmosferycznego. Gaz jako ekologiczny nośnik energii, ograniczył stosowanie węgla, a tym samym emisję dwutlenku siarki i węgla do atmosfery. Ze względu na charakter zabudowy – dominuje jednorodzinna – zaopatrzenie w ciepło, utrzyma się poprzez indywidualne systemy grzewcze. Podstawowym nośnikiem ciepła będzie nadal gaz i węgiel kamienny. Udział węgla winien wykazywać tendencję malejącą na rzecz gazu ziemnego.
- Rozwiązanie gospodarki odpadami poprzez jasny i czytelny system umożliwiający segregację, usuwanie i zagospodarowanie to główny cel “ Programu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy Borzęcin w latach 2000-2020”. Według wyliczeń autorów “ Programu” do 2005 r. powstanie średnio rocznie 3.325 m³ , a po 4.150 m³ odpadów. Założono pięcioletni okres wdrażania ustaleń programu.

Program nie przewiduje budowy własnego wysypiska, lecz wywóz odpadów. Według informacji Urzędu Gminy odpady będą wywożone na wysypisko poza teren gminy, przez firmę wyłonioną w wyniku przetargu. Jest to rozwiązanie niekorzystne, gdyż w przypadku zerwania umowy przez odbiorcę odpadów może spowodować niebezpieczne zagrożenie dla środowiska (powstanie nowych dzikich wysypisk). Stąd celowym byłoby rozważenie propozycji budowy nowego wysypiska gminnego bądź realizacji takiego w kooperacji z sąsiednimi gminami.

Uwarunkowaniem uporządkowania gospodarki odpadami jest również likwidacja dzikich wysypisk. W 1998 r. zinwentaryzowano w obszarze gminy 28 dzikich wysypisk – miejsc, na których systematycznie lub

okresowo deponowane są odpady. Łącznie powierzchnię ich określono na 66 ary, a teren zaśmiecany wokół nich na około 30 ha. Teren zaśmiecany to głównie powierzchnie wzdłuż cieków wodnych. Ilość złożonych odpadów na dzikich wysypiskach oszacowano na ok. 3.200 m³. Wysypiska usytuowane są najczęściej wśród zadrzewień, nad ciekami i w naturalnych bądź sztucznych zagłębieniach terenu.

- Sieć komunikacyjna stanowi ważny element zagospodarowania przestrzennego gminy. Z jednej strony służy ona do zaspokojenia potrzeb transportowych, a z drugiej stymuluje rozwój obszaru. Dogodny i szybki dostęp do róg głównych – krajowych i wojewódzkich intensyfikuje tendencje rozwojowe, przy czym dostęp do dróg wyższej sieci ma większy wpływ na gospodarkę. Przebieg dwóch dróg wojewódzkich wpisuje gminę Borzęcin w układ drogowy województwa i kraju. Wybudowany most na Wiśle w m. Górka w ciągu drogi wojewódzkiej nr 684 – podniesie rangę tej drogi jako łącznika komunikacyjnego centralnej z południową Polską. Obecnie przygotowywane są projekty przebudowy i modernizacji drogi, uwzględniające wariantowe rozwiązania jej przebiegu w obszarze gminy. Realizacja tej inwestycji wraz z MOP (miejscami obsługi pasażerów) w obszarze gminy wpłynie aktywizująco na jej rozwój. Układ drogowy gminy zabezpiecza wewnętrzną obsługę jej obszaru, skomunikowanie poszczególnych wsi z ośrodkiem gminnym, a także połączenia z sąsiednimi gminami i powiatowym miastem Brzeskiem.

4.3 Własność nieruchomości

Gmina Borzęcin jest właścicielem 379,41 ha gruntów komunalnych. W skład tych gruntów wchodzi:

1. Grunty orne o powierzchni 26,21 ha
2. Łąki o powierzchni 89,16 ha
3. Pastwiska o powierzchni 42,59 ha
4. Lasy i obszary zakrzewione o powierzchni 185,45 ha
5. Grunty przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe o powierzchni 11,50 ha
6. Grunty znajdujące się pod budynkami komunalnymi – powierzchnia 10,86 ha

Jednocześnie gmina jest zarządcą następujących budynków:

1. Szkoły w miejscowościach: Waryś, Łąki, Przyborów, Borzęcin,
2. Budynki mieszkalne: Dom Nauczyciela i Agronomówka w Przyborowie
3. Dwa budynki Urzędu Gminy
4. Budynek socjalny
5. Budynek po dawnym SKR
6. Budynek Domu Ludowego

W najbliższych planach zagospodarowania grunty komunalne przeznaczone będą na cele projektowanego *klasteru przemysłowego* oraz pod lokalizację nowych przedsiębiorstw.

4.4 Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Obszar gminy Borzęcin pod względem zasobów kulturowych można zakwalifikować do regionów o wartościach średnich. Obiektami stanowiącymi wartość kultury narodowej i podlegającymi ochronie są:

1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków.

*1. Kościół Parafialny p.w. Najświętszej Panny Marii w Borzęcinie Górnym
A-268*

Kościół w najstarszych partiach pochodzi z 1618 r.

W 1802 r. uległ on spaleni. Odbudowany i powiększony w 1854 r. W latach 1912-1917 został on ponownie rozbudowany i przekształcony wg. projektu Jana Sasa –Zubrzyckiego. Wieża kościoła ukończona została w 1922 r. Kościół eklektyczny ze śladami barokowymi w starszych częściach wewnątrz. Murowany z cegły i ciosów kamiennych. Trójnawowy, bazylikowy z prezbiterium trójbocznie zamkniętym. Po bokach korpusu dwie symetryczne kaplice zamknięte trójbocznie. Od frontu, przy korpusie wysoka, wielokondygnacyjna wieża. Kościół nakryty dachami: nad nawą i prezbiterium – siodłowymi, nad nawami bocznymi i przybudówkami – pulpitowymi, nad kaplicami – namiotowymi. Hełm wieży o kształcie wysmukłej bani, oflankowanej czterema wieżyczkami baniastymi. Dachy i hełm wieży pokryte blachą.

Polichromia wewnątrz figuralna wykonana w 1964 r. przez malarza Pawła Matka. Ołtarz główny neobarokowy wykonany po 1945 r. w nim obraz Najświętszej Panny Marii pochodzący z przełomu XVII i XVIII w. Na zasłonie obrazu nowe, współczesne przedstawienie Chrystusa. W zwieńczeniu ołtarza rzeźba Ukrzyżowania. Ołtarze boczne: prawy – późnobarokowy z 1-ej poł. XVIII w., z rzeźbą Ukrzyżowanego Chrystusa i figurką Pietą późnogotycką w zwieńczeniu, lewy- wykonany w tradycji baroku XIX w. Z obrazem Matki Boskiej, prawdopodobnie wykonany przez Franciszka Wyspiańskiego. W nawach bocznych oraz kaplicach ołtarze neogotyckie i neoromańskie z XX w., wykonane przez Stanisława Rogóza. Belka tęczowa z rzeźbą Grupy Ukrzyżowania, barokowa z XVIII i XIX w. Ponadto w kościele 4-ry krucyfiksy, z których trzy barokowe z przełomu XVIII i XIX w., czwarty ludowy. Kielich barokowy z 2 –ej połowy XVIII w. Ornaty z tkanin barokowych z XVII i XVIII

w. Chrzcielnica murowana, barokowa z połowy XVIII w. Dzwony: jeden z 1661 r. , dwa z 1936 r.

Ogrodzenie kościoła murowane z bloków kamiennych z metalową balustradą. Furtki boczne i główna brama metalowe, współczesne. W furcie frontowej i bocznej (północnej) figury z 2-jej połowy XIX w., wykonane przez miejscowego artystę Jana Martyńskiego. Obiekt w dobrym stanie technicznym.

2. Kościół Parafialny p.w. Matki Boskiej Anielskiej w Bielczy A-267.

Kościół Parafialny wzniesiony w latach 1906-1908 wg. projektu arch. Jana Susa-Zubrzyckiego. Budowniczym obiektu był Michał Mikoś. Kościół odnawiano w 1952 i 1956 r. Konsekrowany ponownie przez bpa Blacharczyka 19 października 1958 r. Kościół wzniesiony w stylu neoromańskim i neogotyckim. Murowany z cegły z użyciem kamienia. Dwunawowy, z transeptem i węższym prezbiterium zamkniętym trójbocznie. Po bokach prezbiterium dwie przybudówki zakrystyjne. Ramiona transeptu zamknięte trójbocznie. Od frontu do korpusu dobudowana wieża o kwadratowej podstawie. Kościół nakryty stromymi dachami siodłowymi, pokrytymi dachówką ceramiczną.

Wnętrze świątyni tynkowane jasnymi tynkami. Polichromowane skromną polichromią figuralną i ornamentalną wykonaną w latach 1956-1957 r., przez artystę Józefa Żróbka. Posadzka z płytek ceramicznych układanych we wzory. Wnętrze nakryte sklepieniami krzyżowymi, o przęsłach wydzielonych gurtami. W przęśle środkowym w transepcie sklepienia gwiazdziste. Nawa boczna krótsza od głównej, wydzielona filarem i kamienną kolumnadą. Arkady międzynawowe i okna zamknięte kuliście. Nad skrzyżowaniem nawy i transeptu wieżyczka z sygnaturką i latarnią neogotycką, nakrytą ośmiobocznym, stromym

hełmem zakończonym iglicą z kulą i krzyżem. Wieża nakryta hełmem neogotyckim, namiotowym. Wyposażenie wnętrza: ołtarze główny i boczne, neogotyckie wykonane przez Wojciecha Samka po 1920 r. W głównym, rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem wykonana przez artystę Kazimierza Cieślika. Po jej bokach posągi Św. Piotra i Pawła. W ołtarzach bocznych rzeźby Serca Pana Jezusa i Franciszka z Asyżu. W kaplicy ołtarz o charakterze barkowym z około XIX w., przeniesiony z dawnej kaplicy mszalnej, w nim rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem z końca XIX w. Chrzcielnica drewniana, neogotycka z XX w., ambona neogotycka z pocz. XX w. Ponadto w kościele rzeźba Chrystusa upadającego pod krzyżem – ludowa z 1-szej poł. XIX w. (pozostałość z kapliczki stojącej w miejscu obecnego kościoła). W wieży kościoła trzy dzwony nieustalonego odlewu. W polichromii sceny figuralne Maria Królowa Polski i Królowa Świata. Witraż z przedstawieniem NMP Niepokalanie Poczętej z aniołami.

Plac kościelny ogrodzony płotem z metalowych krat. Brama główna i furty boczne kute, dwu i jednoskrzydłowe. Kościół otacza starodrzew z czasu budowy świątyni (lipy). Obiekt w dobrym stanie technicznym.

3. Dwór w Przyborowie

Dwór w Przyborowie wybudowany został w połowie XIX wieku. Do 1945 r. był własnością Józefa i Jadwigi Łasińskich. Po parcelacji majątku, przejęty przez państwo, został przekazany powstałemu w Przyborowie Państwowemu Gospodarstwu Rybackiemu. W latach powojennych był kilkakrotnie odnawiany i modernizowany. Budynek dworski usytuowany jest w zespole dworsko – parkowym. Od strony zachodniej przylega do niego

rozległy park krajobrazowy uporządkowany i zagospodarowany w latach 1980-tych.

Budynek wzniesiony z cegły i kamienia, podpiwniczony, parterowy z piętrowym ryzalitem w części środkowej. Wzniesiony na planie prostokąta, wielotraktowy z dwoma murowanymi gankami dobudowanymi do elewacji tylnej (wschodniej) i bocznej (południowej). Do elewacji bocznej (północnej), dostawiony długi, piętrowy ganek konstrukcji szkieletowej, szalowany, przeszklony. Budynek nakryty dachami dwuspadowymi, w części środkowej nad ryzalitem-czterospadowym. Budynek rezydencjonalny, wzniesiony w stylu eklektycznym stanowi cenny przykład przemian zachodzących na przełomie XIX i XX w. w budownictwie dworskim na polskiej wsi.

Z dawnego wyposażenia dworskiego zachowania jedynie kaflowe ogrzewacze i fragmenty boazerii. Zachowana dawna stolarka drzwiowa i okienna. Pomieszczenia budynku adoptowane na cele biurowe i mieszkalne. Park dworski-usytuowany po stronie zachodniej dworu. Krajobrazowy, dendrologiczny z licznymi okazami starodrzewu grabowego, lipowego, dębowego. Drzewa sadzone szpalerowo, wokół alejek o przebiegu kolistym, łączące się w rozbudowany system uliczek spacerowych. Pomędzy szpalerami drzew małe polany i dwa małe stawy. Po stronie północnej i zachodniej dworu dwa podjazdy kompozycyjne połączone z alejkami parkowymi, obudowane systemem niskich betonowych murków. Po stronie północnej kolisty klomb obsadzony drzewkami iglastymi i szpalery żywopłotu.

Tabela 11. Obiekty ujęte w ewidencji zabytków Państwowej Służby Ochrony Zabytków –Oddział w Tarnowie.

Jednostka osadnicza	Obiekt	Materiał	Czas powstania	Uwagi
1.	2.	3.	4.	5.
1. Borzęcin Górny	Budyn. Gosp. Stodoła	Drewniane	Z poł. XIX w.	Parafia Rzymsko-Katolicka
	Spichlerz	drewniany	XVIII/XIX w.	
	Chałupa 204	drewniana	1892	Koczvara Józef
	Chałupa 205	drewniana	1890	Cnota Stefania
	Chałupa 365		1934	
	Stodoła 365	drewniane	1914	Bratko Stanisław
	Chałupa 366	drewniana	1910	Niwińska Danuta
	Chałupa 412	drewniana	1865	Staśko Michał
	Chałupa 415	drewniana	1928	Lizak Jan
	Chałupa 422	drewniana	1891	Rogoż Stefania
	Chałupa 436	drewniana	1913	Pudełko Stanisław
	Chałupa 438	drewniana	1903	Mika Maria
	Chałupa 441	drewniana	1883	Sęk Bogdan
	Chałupa 463	drewniana	1903	Mika Jerzy
	Chałupa 466	drewniana	1920	Cichoń Józef
	Chałupa 475	drewniana	1937	Michalec Maria
	Chałupa 485	drewniana	1903	Ptasińska Stefania
	Chałupa 600	drewniana	1889	Podlipska Kazimiera
	Chałupa 602	drewniana	1904	Czyż Wiktoria
	Chałupa 603	drewniana	1935	Przebłocki Józef
Chałupa 605	drewniana	1898	Wyczesana Irena	
Chałupa 609	drewniana	1927	Garstka Honorata	
Chałupa 613	drewniana	1928	Prorok Antonina	

Zabytki kultury materialnej oraz miejsca związane z ważnymi wydarzeniami historycznymi, stanowią dziedzictwo kulturowe, decydujące o tożsamości kulturowej gminy. Najważniejsze obiekty kultury w jakie wyposażony jest obszar to:

- obiekty sakralne – kościoły w Borzęcinie Górnym i Bielczy oraz zespół dworsko – parkowy,
- regionalne budownictwo mieszkaniowe – głównie obiekty architektury drewnianej (chałupy) w dużej ilości skupione w Borzęcinie, Łękach i Przyborowie
- cmentarze wojenne – pozostałości po frontach i walkach jakie toczyły się na tej ziemi między wojnami austriacko – niemieckimi a rosyjskimi w okresie I wojny światowej.

Stan zachowania materii zabytkowej i ochrony krajobrazu kulturowego jest zróżnicowany. Najbardziej cenne (wpisane do rejestru) są chronione w stopniu zadawalającym. Budownictwa mieszkaniowe ulega zniszczeniu, zaniedbane są również cmentarze wojenne. Cały obszar gminy został przebadany archeologicznie. Ponieważ stanowił on anekumene, odkrytych stanowisk archeologicznych jest niewiele, a żadne z nich nie zostało wskazane jako cenne wymagające ochrony konserwatorskiej.

Waloryzacja krajobrazu kulturowego dokonana według metody JARK-WARK J. Bogdanowskiego wyróżnia VI wartości potencjalnych: I-III zabytkowe, IV współczesne, V-VI mieszane. Krajobrazowe zasoby i walory wszystkich wsi gminy Borzęcin zakwalifikowano do V wartości potencjalnej mieszanej. Obejmuje ona obiekty lub zespoły o dominującym wyrazie współczesnym, stosunkowo harmonizującym z dawnym, o czytelnym wyrazie na tle układu historycznego, dobrze lub dość dobrze zachowanej formie.

Ponadto zakwalifikowano do:

- III wartości potencjalnej zabytkowej; obejmującej obiekty lub zespoły historyczne nawarstwione, o czytelnej formie i zaniedbanym lub zdegradowanym stanie zachowania – wieś Borzęcin i Łęki,
- IV wartości potencjalnej współczesnej; obejmującej obiekty lub zespoły o jednorodnym dobrze zachowanym wyrazie w zakresie formy i stanu zachowania, nie budzącym zastrzeżeń konserwatorskich – wieś Bielcza i Jagniówka.

Wg. kategorii wartości określonych na bazie waloryzacji, Borzęcin i Łęki to miejscowości z krajobrazem kulturowym tradycyjnym, natomiast krajobraz pozostałych wsi określono jako kulturowy z zachowanymi elementami zabytkowymi. Zachowanie, ubogacenie zasobów i walorów środowiska kulturowego wymaga:

- ochrony prawnej – Zespołów Zachowania Budownictwa Regionalnego w Borzęcinie, Przyborowie i Łękach; cmentarzy wojennych w Przyborowie, Bielczy i Borzęcinie; kaplicy w Borzęcinie Łazach,
- remontowania oraz utrzymania w dotychczasowej formie i gabarytach licznych figurek, kapliczek, krzyży przydrożnych i innych obiektów małej architektury sakralnej, którymi nasycony jest pejzaż gminy,
- kreowania nowych wartości z uwzględnieniem zasadniczych cech architektury tradycyjnego budownictwa regionalnego przy realizacji nowej zabudowy,
- ochrony przed przekształceniami układów wsi, poprzez utrzymanie zasadniczych elementów rozplanowania, przy jednoczesnym dopuszczeniu do ich rozwoju przestrzennego na zasadzie kontynuacji i uzupełniania istniejących układów.

4.5 Identyfikacja problemów

Jednym z czynników sprzyjających rozwojowi gospodarczemu gminy jest właściwie rozwinięta infrastruktura techniczna. Dotyczy to zarówno odpowiedniej sieci dróg, ich jakości, infrastruktury drogowej (oznakowania poziome i pionowe, chodniki, pobocza, oświetlenie), jak i komunalnej (wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnia ścieków, gospodarka odpadami). Tymczasem gmina Borzęcin posiada bardzo słabo rozwiniętą infrastrukturę techniczną – brak jest wodociągów (jedynie miejscowość Bielcza została zwodociągowana), kanalizacji, oczyszczalni ścieków, wysypiska odpadów. Bardzo zła jest też jakość wody pitnej. Drogi powiatowe i gminne wymagają niezbędnych prac modernizacyjnych.

Aktywna ochrona środowiska naturalnego stała się potrzebą chwili. W związku z wejściem Polski do struktur europejskich niezbędne stają się: poprawa warunków życia i stanu zdrowia mieszkańców, poprawa stanu czystości wód, powietrza i gleby, a także doskonalenie działalności zakładów usługowych i podmiotów gospodarczych. Poprzez aktywną ochronę środowiska zlikwidowane zostanie zagrożenie powodziowe na terenie gminy, wzrośnie poziom świadomości ekologicznej mieszkańców, podniesiona zostanie estetyka gminy oraz uporządkowana będzie gospodarka ściekami i odpadami. Na terenie gminy występują duża ilość nieużytków, usytuowanych zwłaszcza w pobliżu kompleksów leśnych. Nieużytki przylegające do kompleksów leśnych oraz o niższych klasach gleb należy zalesiać. W tym celu należy podjąć współpracę z Nadleśnictwem, które przygotuje program zalesiania oraz dostarczy sadzonki drzew leśnych. Wszystko to sprzyjać będzie poprawie warunków życia mieszkańców, jak i rozwojowi gospodarczemu gminy.

5. Gospodarka

Gmina Borzęcin jest gminą o charakterze rolniczym. Produkcja rolnicza rozwija się tu w wielu kierunkach. Głównymi kierunkami upraw są zboża, buraki cukrowe i ziemniaki. Natomiast w produkcji zwierzęcej prowadzony jest głównie chów bydła oraz trzody chlewnej i drobiu. Według stanu na koniec 1998 r. produkcją rolniczą zajmuje się 1652 gospodarstw o powierzchni powyżej 1,0 ha oraz 202 gospodarstwa o powierzchni do 1,0 ha. W roku 2002 r. działalnością wyłącznie rolniczą zajmowało się 1174 gospodarstwa. Liczba działek rolnych w gospodarstwie liczyła 4,1 o średniej powierzchni działki 1,0 ha. Liczba osób pracujących wyłącznie w rolnictwie to 51 osób na 100 ha. Tak wysoka obsada świadczy o ukrytym bezrobociu. W ścisłym związku z tym pozostaje struktura gospodarstw domowych wg. liczby osób w gospodarstwie i głównego źródła utrzymania. Tak więc dla 11 % gospodarstw podstawą egzystencji jest dochód gospodarstwa. Natomiast 35 % gospodarstw utrzymuje się z pracy zarobkowej i 47 % z niezarobkowych źródeł utrzymania (renty, emerytury, nieustalone).

Tabela 12. Gospodarstwo domowe wg. liczby osób w gospodarstwie i głównego źródła utrzymania w gminie Borzęcin [1996 r. i 2002 r.]

Źródło utrzymania	1996	2002
	%	%
Ogółem z pracy		
w tym:	64,3	52,5
we własnym gospodarstwie	22,4	11,0
Najem	13,1	38,0
Najem poza gospodarstwem	27,3	3,6
Na własny rachunek	1,5	13,6
Z niezarobkowych źródeł	40,0	47,3
w tym: emerytury	30,3	43,5
nieustalone	0,7	0,1

Źródło: WUS o Tarnów

Poziom dochodów gospodarstw rolniczych i standard życia ludności wiejskiej jest tutaj niski. Większość wiejskich gospodarstw domowych utrzymuje się z dwóch (46 %), a nawet z trzech (50 %) źródeł dochodów. Jak wykazują dane w tabeli 12, dochody ludności wiejskiej z pracy we własnym gospodarstwie stanowią zaledwie (22, 4 %), w 1996 r. a 11,0 % w 2002 r. z pracy najemnej poza rolnictwem (27,3 %). w 1996 r. zaś 13,6 % w 2002 r. Świadczy to o pozostawaniu w gospodarce ze względu na brak pracy.

Spis rolny w 1996 r. wykazał również, że ludność ogółem, faktycznie zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego dla której określono źródło utrzymania w gminie Borzęcin odsetek takiej ludności wynosił [89.8%]. Dane pochodzące ze spisu rolnego w 1996 r. informują, że duży odsetek ludności rolniczej korzysta z niezarobkowych źródeł dochodów – średnio 40%, w tym z emerytur 30,3 %. Natomiast w 2002 r. odsetek ten wzrósł odpowiednio do 47,3 % ludności korzystającej z niezarobkowych źródeł utrzymania, w tym z emerytur do 43,5 %.

Podczas spisu rolnego w 2002 r. opinie rolników o perspektywach rozwoju ich gospodarstw w większości były pesymistyczne. Formułując swoje szanse – prawie 70 % rolników nie dostrzega perspektyw rozwoju.

Aktywność ekonomiczną ludności mieszkającej na wsi związanej z rolnictwem, w gminie Borzęcin przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 13. Aktywność zawodowa ludności rolniczej w gminie Borzęcin

Wyszczególnienie	1996	2002
	%	%
Pracujących w rolnictwie indywidualnym	60,6	56,0
Pracujących poza rolnictwem indywidualnym	24,8	27,0
Bezrobotni	1,0	8,7

Bierni zawodowo	13,6	42,0
Współczynnik aktywności zawodowej	86,5	56,2

Źródło: WUS o Tarnów

Liczba aktywnej ekonomicznie ludności w gminie ogółem w 1996 r. wynosiła 4230 osób, w tym pracujących w gospodarstwie było 3615 (60,6 %), poza gospodarstwem 1050 (24,8 %), bezrobotnych 44 osoby (1%), biernych zawodowo 571 osób (13,6 %). Natomiast powyższe wskaźniki w 2002 r. uległy zasadniczej zmianie. Aktywnych zawodowo w gminie było 6433 osoby. Wskaźnik aktywności zawodowej ludności rolniczej w gminie Borzęcin w 1996 roku wynosił 86,5 %. Natomiast ten wskaźnik w 2002 r. wyniósł 56,2 %.

Dane dotyczące działalności gospodarczej w gminie w latach 1990, 1995, 1996 i 2002 r. dają zauważyć, iż nastąpił znaczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Jeżeli liczbę podmiotów zarejestrowanych w 1990 r. przyjmiemy za 100%, to możemy stwierdzić, że w roku 1995 liczba ta wzrosła o 60,0 % natomiast w 1996 r. o 88,0 % a w 2002 r. o 27,7 %. Tendencja wzrostowa utrzymuje się. W strukturze własnościowej dominują prywatne podmioty gospodarcze których udział wynosi 99 %. Szczegółowe dane dotyczące zarówno liczby podmiotów, jaki i rodzajów działalności w poszczególnych latach i miejscowościach przedstawione zostały w tabeli.

Tabela 14. Rozwój przedsiębiorczości w gminie w latach 1990-2002

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów gospodarczych w latach			
	1990	1995	1996	2002
Podmioty gospodarcze -ogółem	125	200	235	346
Podmioty gospodarcze według sektorów:				
- publiczne	10	15	14	21
- prywatne	115	185	221	343

w tym:				
- spółdzielcze	3	3	3	3
- zakłady osób fizycznych	78	159	192	303
Podmioty gospodarcze według prowadzonej działalności:				
- produkcyjna	25	33	37	35
- budowlana	27	52	57	96
- handlowa	11	50	69	96
- transportowa	11	15	18	26

Źródło: WUS o Tarnów

Najwięcej podmiotów prowadzi działalność w budownictwie i handlu i stanowi to około 60 % ogółu podmiotów. Zauważalny jest też systematyczny wzrost w latach liczby podmiotów gospodarczych w gminie zatrudniających coraz mniejszą liczbę osób. Średnie zatrudnienie przypadające na 1 podmiot gospodarczy to 1,2 osób. Te podmioty gospodarcze, o niskim zatrudnieniu nie wpływają w istotny sposób na rynek pracy, tak by sytuacja na nim sprzyjała likwidacji bezrobocia.

Pnieważ ocenia się, że gmina posiada korzystne warunki dla rozwoju działalności gospodarczej, mogą więc tutaj powstawać działalności związane z przetwórstwem płodów rolnych, produkcją materiałów budowlanych, obsługą szkolnictwa, oraz działalności związane z tworzeniem i podażą produktów turystycznych. Nie mniej jednak rozwój przedsiębiorczości w gminie a zwłaszcza działalności pozarolniczych uwarunkowany jest działaniem władz gminnych, szczególnie w zakresie wyposażenia jej w infrastrukturę techniczną (wodociąg, kanalizacja) a przez to podniesienie atrakcyjności terenów gminy dla inwestorów.

W tabeli 15 przedstawiono liczbę oraz strukturę podmiotów gospodarki narodowej wg. wybranych sekcji PKD w gminie Borzęcin oraz w województwie małopolskim wg. stanu na 31 XII 2002 r.

Tabela 15. Podmioty gospodarki narodowej wg. PKD w gminie i w województwie w 2002 r.

Wyszczególnienie	Gmina		Województwo	
	Liczba	%	Liczba	%
Działalność produkcyjna przetwórstwo	35	9,6	34271	12,3
Budownictwo	96	26,3	31552	11,3
Handel i naprawy	96	26,3	89149	32,0
Transport i Łączność	26	5,1	22853	8,2
Obsługa firm i nieruchomości				
Działalność usługowa, hotele	20	5,5	32637	11,7
Rekreacja	4	1,0	10144	3,6
Rolnictwo	34	9,3	53141	1,9
Ogółem	311	X	278350	X

Zródło: WUS o Tarnów

5.1 Identyfikacja problemów

Gmina Borzęcin zaliczana jest do gmin rolniczych, jednakże znaczna część jej mieszkańców pracuje i pracowała dawniej dodatkowo poza gospodarstwem rolnym. Wraz z wprowadzeniem gospodarki rynkowej i upadkiem wielu państwowych zakładów przemysłowych wzrosło bezrobocie. Dotknęło to również mieszkańców gminy. Mimo upływu czasu nie obserwuje się w gminie zbyt dużego rozwoju działalności gospodarczej. Na terenie gminy nie ma zakładów zajmujących się skupem oraz przetwórstwem płodów rolnych, niewiele jest też zakładów zajmujących się produkcją dla rolnictwa, czy materiały budowlane. Brak jest także wielu innych rodzajów usług, które potrzebne są w gminie. Aktywność gospodarcza zarówno w sferze rolniczej, jak i pozarolniczej jest niezbędna w warunkach gospodarki rynkowej. Rozwój gospodarczy gminy zależeć będzie od przedsiębiorczości mieszkańców, ale

przede wszystkim od samorządu i administracji gminy, których zadaniem jest tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości. Niezbędna będzie także edukacja z zakresu podejmowania działalności na własny rachunek oraz pomoc organizacyjna w zakresie tworzenia grup producentów, grup marketingowych, promocji specjalistycznego produktu. Ponadto zainteresowani rolnicy, posiadający odpowiednią bazę mieszkaniową mogą podjąć działalność agro i ekoturystyczną, która stanowić będzie dla nich dodatkowe źródło dochodów.

6/ Sfera społeczna

Dogodne warunki naturalne rozwoju rolnictwa, niski stopień skażenia środowiska – to predyspozycje do rozwoju rolnictwa i funkcji rolniczej terenu. Szansą dla komplementarnego rozwoju rolnictwa jest uruchomienie przetwórstwa rolno- spożywczego o istniejące zasoby surowcowe. Niski poziom wykształcenia ludności rolniczej w tym użytkowników gospodarstw rolnych oraz nadwyżki siły roboczej wymagającej zagospodarowania w pozarolniczych działach – stanowi jedną z podstawowych barier restrukturyzacji rolnictwa i przebudowy obszarów wiejskich. Malejące zapotrzebowanie na nisko kwalifikowaną siłę roboczą, wymaga wysiłku w celu udostępnienia szczególnie młodzieży, możliwości kształcenia się na poziomie średnim poprzez organizację szkolnictwa o profilach przydatnych na wsi.

Umocnienie rolnictwa uzależnione jest od uwolnienia go od nadwyżek siły roboczej szacowanej na około 950 osób, a także stworzenia warunków do poprawy struktury agrarnej, ta zaś wymaga rozwoju działów pozarolniczych - rozwoju przedsiębiorczości zwłaszcza lokalnego przetwórstwa rolno- spożywczego, szeroko rozumianych usług obsługi rolnictwa (napraw sprzętu,

przechowalnictwa, punktów skupu) względnie alternatywnych do rolnictwa źródeł dochodu. Nadmiar zatrudnienia w rolnictwie oszacowano następująco:

- pracujący w rolnictwie gminy w indywidualnych gospodarstwach rolnych według PSP 2.565 osób. Wskaźnik pracujących na 100 ha UR – 51 osób,
- dla efektywnego wykorzystania zasobów pracy przyjęto proponowany przez autorów “ Małopolskiego Programu Rozwoju Wsi i Rolnictwa” pożądany wskaźnik zatrudnienia w ilości 20 osób/100 ha UR,
- obliczona nadwyżka zasobów pracy wymaga korekty o ludność pracującą w wieku produkcyjnym w ilości szacunkowo 600 osób, co daje faktyczną nadwyżkę w liczbie ~ 950 osób.

Rozwój gminy uwarunkowany jest m.in.:

- racjonalizacją gospodarki, a więc jej restrukturyzacją poprzez rozbudowę działów pozarolniczych przy jednoczesnej poprawie efektywności rolnictwa,
- wyposażeniem obszaru w infrastrukturę techniczną zwłaszcza wodociągowo- kanalizacyjną, dla poprawy warunków życia mieszkańców jaki i zapewnienia podstaw rozwoju gospodarczego.

Ludność gminy w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym w roku 2001 stanowiła 77 % ogółu mieszkańców gminy, w tym: w wieku produkcyjnym było 55,0 % mieszkańców. Wielkości te są bardzo istotne z punktu widzenia możliwości tworzenia miejscowych rynków pracy. Wskaźnik ludności gminy w wieku produkcyjnym jest niższy od wskaźnika województwa małopolskiego. Szczegóły dotyczące danych liczbowych oraz struktury ludności przedstawiają tabele 16 i 17.

Tabela 16. Ludność gminy Borzęcin według ekonomicznych grup wieku w 1997 r.

Wyszczególnienie	Gmina Borzęcin		woj. małopolskie
	Ludność	%	%
Ogółem	8515	100,0	100,0
W tym w wieku:			
Przedprodukcyjnym	2339	27,3	24,4
Produkcyjnym	4202	56,4	60,6
Poprodukcyjnym	1384	16,3	15,0

Źródło: WUS o Tarnów, spis rolny 1996 r.

Tabela 17. Liczba ludności w gminie Borzęcin według grup wiekowych [stan na dzień 31.XII.2002r.]

Wiek lat	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem	8323	4092	4231
0 – 4	517	282	235
5 - 9	654	328	326
10 – 14	719	377	342
15 – 19	729	366	363
20 – 64	4666	2376	2290
65 i więcej	1145	409	736
Wiek przedprodukcyjny 0 – 17 lat	2489	1296	1220
Wiek produkcyjny 18 – 64 lata 18 – 59 lat	4628	2454	2174
Wiek poprodukcyjny Mężczyźni 65lat i więcej Kobiety 60 lat i więcej	1347	424	923
Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada osób w wieku nieprodukcyjnym	80	67	95

Źródło: WUS o Tarnów

Ludność w przedziale wieku 20 – 65 lat stanowi 55% i jest to grupa ludności najliczniejsza. Natomiast, w strukturze ludności gminy Borzęcin, najniższy odsetek stanowi grupa wiekowa ludności 15 - 19 lat (7%). Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 80 osób w wieku nieprodukcyjnym jest to tzw. obciążenie demograficzne. Wskaźnik ten w 2002 r. był w gminie Borzęcin wyższy od wskaźnika powiatu brzeskiego 71 i woj. małopolskiego 65. Świadczy on o negatywnym zjawisku ograniczająco wpływającym na poziom życia mieszkańców.

Poziom wykształcenia ludności w 2002 r. przedstawia się następująco: wykształcenie wyższe posiada 2,7 % ludności gminy. Wykształcenie policealne i średnie posiada 19,4 % ludzi w gminie. Wykształcenie zasadnicze zawodowe w gminie posiada 37,7 % ludzi w gminie.

Na terenie gminy Borzęcin z wykształceniem wyższym, średnim zawodowym, oraz zasadniczym zawodowym jest przewaga mężczyzn. Natomiast wykształcenie średnie ogólne i podstawowe, posiada więcej kobiet. Równocześnie, należy stwierdzić, że przeważająca liczba ludzi posiada tylko ukończone wykształcenie podstawowe [50,9%], oraz zasadnicze zawodowe [29,8%].

Szczegółowe dane o poziomie wykształcenia ludności rolniczej gminy oraz zawiera tabela 18.

Tabela 18. Poziom wykształcenia ludzi powyżej 15 lat [2002 r.]

yszczególnienie	2002 r.		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	Liczba i %		
Ogółem	6433	3105	3328
%	100,0	48,1	51,9
Poziom wykształcenia:			
1. Wyższe – ogółem	176	68	108
%	1,05	1,72	0,43
w tym rolnicze	2	2	-
2. Policealne ogółem	15	2	13
%	1, 13	0,31	1,9
w tym rolnicze	1	1	-
3. Średnie zawodowe	116	58	58
%	8,77	9,11	8,45
w tym rolnicze	18	7	11
4. Średnie ogólne	33	9	24
%	2,49	1,41	3,49
5. Zasadnicze zawodowe	394	253	141
%	29,80	39,77	20,55
w tym rolnicze	64	35	29
6. Podstawowe:ukończone	673	275	398
%	50.9	43.23	58,01
nieukończone	77	28	29
7. Kursy rolnicze	289	120	169
%	21,86	18,86	24,63

Zródło: WUS o Tarnów

Wzrost bezrobocia w gminie Borzęcin szczególnie zauważalny był w okresie 1991-1994 (w 1993 roku liczba bezrobotnych wynosiła najwięcej bo 775 osób, w 1994 liczba ta przyjęła tendencje spadkową i zmniejszyła się do

722 osób). Począwszy od 1994 r. do 1999r. następuje systematyczny spadek bezrobocia (w 1997 liczba bezrobotnych wynosiła 492 osób, natomiast stan bezrobocia ponownie wzrósł w 2001 r. (wynosił 662 osoby).

Dane liczbowe dotyczące bezrobotnych w poszczególnych latach przedstawia tabela 19.

Tabela 19. Liczba bezrobotnych rejestrowanych w gminie Borzęcin w latach 1990 – 2002

Data	Liczba bezrobotnych	Natężenie bezrobocia [%]	Tendencja
31.12.1990	330	7,4	Wzrastająca
31.12.1991	588	13,5	Wzrastająca
31.12.1992	705	15,4	Wzrastająca
31.12.1993	775	16,8	Malejąca
31.12.1994	722	15,6	Malejąca
31.12.1995	635	13,7	Malejąca
31.12.1996	613	13,2	Malejąca
31.12.1997	492	10,5	Malejąca
30.04.1999	546	12,2	Rosnąca
31.12.2000	610	13,1	Rosnąca
31.12.2001	662	14,6	Rosnąca
31.12.2002	646	13,8	Malejąca

Źródło: WUS o Tarnów

Bezrobocie rejestrowane w 2002 r. wskazuje na tendencje malejącą. Stopa bezrobocia wśród ludzi w wieku produkcyjnym wynosi 13,8 %. Gdy ten wskaźnik dla powiatu Brzeskiego wynosi 13,2 % a w województwie małopolskim 10,8 %.

Analizując dane statystyczne w 2002 r. można stwierdzić że, z ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Borzęcin to:

- 292 osoby to mężczyźni,
- 56 osób to absolwenci szkół,
- 217 osób to osoby w wieku 24 lata i mniej,
- 368 to osoby pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy,
- 68 osób to osoby posiadające prawo do zasiłku.

Tabela 20. Bezrobotni wg. wykształcenia w 2002 r.

Wyszczególnienie	Gmina Borzęcin		Powiat Brzeski	
	Liczba Bezrobotnych	% ogółem bezrobotnych	Liczba bezrobotnych	% ogółem bezrobotnych
Wyższe	6	0,9	159	2,3
Średnie zawodowe	132	19,9	1778	25,6
Średnie Ogólnokształcące	35	5,3	318	4,6
Zawodowe zasadnicze	328	49,6	3307	47,7
Podstawowe i niepełne podstawowe	161	24,3	1377	19,8
Ogółem	662	100,0	6939	100,0

Źródło: WUS o Tarnów

Wśród bezrobotnych dominują słabo wykształceni i stanowili oni 73,9 %. Legitymują się oni wykształceniem zasadniczym zawodowym, podstawowym i niepełnym podstawowym. Absolwenci szkół stanowili 8,5% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych.

W gminie przykładą się dużą wagę do rozwiązywania problemu bezrobocia. W ostatnich latach bezrobotni zatrudniani byli przy różnorodnych pracach interwencyjnych, Urząd Gminy przyjmował również absolwentów szkół na staże. Również co bardzo istotne gmina stara się pozyskiwać inwestorów

i tworzyć nowe miejsca pracy. Zakłada się, że w związku z pozyskiwaniem środków finansowych ze źródeł Unii Europejskiej, wzrostem inwestycji gminnych oraz wsparcia finansowego rolnictwa indywidualnego w gminie przybywać będzie miejsc pracy zwłaszcza pozarolniczych.

Jednym z podstawowych warunków rozwoju gminy Borzęcin jest odpowiedni poziom edukacji społeczeństwa. Utrzymujące się bezrobocie i obniżenie poziomu życia ludności, a równocześnie niedosyt tzw. małego biznesu w gminie skłania do przypuszczeń, że niski poziom aktywności zawodowej ludności spowodowany jest brakiem edukacji ekonomicznej oraz umiejętności podejmowania działalności pozarolniczej na własny rachunek. Zachodzące przemiany w kraju wymuszają na mieszkańcach gminy odchodzenie od rolniczych źródeł utrzymania. Zapewnienie wysokiego poziomu oświaty i edukacji umożliwi i ułatwi poszukiwanie innych źródeł utrzymania.

Na terenie gminy istnieje 5 szkół podstawowych z 1 filią, w których kształcą się obecnie 1125 uczniów, 1 gimnazjum i 2 oddziały zamiejscowe. Przeciętna liczba uczniów przypadających na 1 salę lekcyjną wynosi 23. Stan techniczny większości szkół w gminie jest dobry.

Tabela 21. Stan organizacyjny szkolnictwa podstawowego

Miejscowość	1990/91			1994/1995			1998/99		
	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba Sal lekcyjnych	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba Sal lekcyjnych	Liczba Nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba Sal lekcyjnych
Borzęcin	28	401	11	27	419	11	31	408	11
Waryś –filia	2	18	2	2	19	2	2	20	2
Borzęcin D.	13	125	8	13	135	8	14	124	8

Bielcza	15	203	7	16	213	7	16	221	7
Łęki	12	96	5	12	106	5	12	104	5
Przyborów	19	238	10	17	255	10	21	248	17
Razem	89	1081	43	87	1147	43	96	1125	50

Źródło: WUS o Tarnów

W 2002 r. przy niezmienniej liczbie pomieszczeń lekcyjnych zmniejszyła się liczba nauczycieli z 96 w 1999 r. do 63 w 2002 r. Nastąpił również spadek liczby uczniów: w 1999 r. – 1125 uczniów a 2002 r. – 775 uczniów. Należy również stwierdzić, iż od 1990 r. spada systematycznie liczba absolwentów szkół podstawowych. W 1990 r. szkołę podstawową ukończyło 150 uczniów, w 1995 r. – 139, w 1996 r. – 135 uczniów a w 2002 r. – 139 uczniów. Tendencja spadkowa, należy przypuszczać, będzie się utrzymywać w związku z postępującym niżem demograficznym.

Tabela 22. Sieć placówek szkolnictwa z gminy Borzęcin

Lp.	Miejscowość	Rodzaj szkoły	Liczba uczniów 2001/2002	Liczba pdn	Liczba uczniów /1 pdn	Nauczyciele pełnozatr.
1.	Borzęcin	gimnazjum	210	12	17	14
	Borzęcin Górny	Szkoła podstawowa "0"	278 25	11	25	24,5
	Borzęcin Dolny	Szkoła podstawowa "0"	91 19	8	11	11
2.	Bielcza	Oddział gimnazjum szkoła	90	8	31	19
		podstawowa "0"	160 14			
3.	Przyborów	Gimnazjum Oddz.	151			

		Szkoła podstawowa "0"	181 42	22	15	24
4.	Łęki	Szkoła podstawowa Oddział. "0"	47 5	6	8	8
5.	Waryś	Punkt filialny szkoły podstawowej w Borzęcinie Górnym "0"	18 7	2	9	2
Gmina		Gimnazjum Szkoły podstawowe	451 775	57	21	88

Zródło: UG Borzęcin

Publiczne Gimnazjum w Borzęcinie posiada 2 oddziały zamiejscowe w Bielczy i Przyborowie, a Szkoła Podstawowa w Borzęcinie Górny, - punkt filialny w Warysiu. Gimnazjum w Borzęcinie Górnym posiada pełnowymiarową halę sportową, zaś szkoły podstawowe w Bielczy i Borzęcinie Górnym wyposażone są w sale gimnastyczne, a w szkołach podstawowych w Borzęcinie Dolnym, Przyborowie i Łękach przystosowano pomieszczenia lekcyjne dla potrzeb wychowania fizycznego. Przyszkolne boiska znajdują się w Borzęcinie Dolnym, Przyborowie, Bielczy, Łękach. W trakcie budowy pozostaje boisko w Borzęcinie Górnym przy kompleksie oświatowym. W Przyborowie mieści się Dom Nauczyciela. Przy szkołach podstawowych w Borzęcinie Górnym i Przyborowie funkcjonują świetlice szkolne z dożywianiem. Ze środków pomocy społecznej sfinansowano dożywianie dla dzieci 162 dzieci z 57 rodzin. Dożywianiem objęto dzieci uczące się w szkołach jak i przedszkolach.

Tabela 23. Placówki wychowania przedszkolnego

Lp.	Miejscowość	Liczba dzieci 2001/2002	Ilość oddziałów	Ilość nauczycieli
1.	Przedszkole w Borzęcinie Górnym	36	1	2
2.	Przedszkole w Borzęcinie Dolnym	24	1	1
3.	Przedszkole w Bielczy z oddziałem klasy "0"	50	2	7

Źródło: UG Borzęcin

We wszystkich szkołach podstawowych uruchomiono oddziały "0" obejmując opieką 6- latków w ilości 112 dzieci. W obszarze gminy brak jest placówek szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Młodzież korzysta z tego typu szkół w Brzesku, Tarnowie i Radłowie.

Działalność kulturalna w gminie realizowana jest przez Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie oraz system świetlic wiejskich. (Dom Ludowy w Borzęcinie oraz 6 świetlic wiejskich). Najlepsze warunki do prowadzenia działalności kulturalnej są w Domu Ludowym w Borzęcinie. Posiada on salę widowiskową z 250 miejscami, bibliotekę oraz pomieszczenia świetlicowe. W gminie Borzęcin znajduje się jedna biblioteka oraz 2 filie tej biblioteki. Księgozbiór według danych z 2002 r. liczył 39 700 woluminów. Z bibliotek tych w roku 2002 korzystało 1584 czytelników którzy wypożyczyli 33 800 woluminów. Szczegóły zawiera tabela 24.

Tabela 24. Stan czytelnictwa w gminie w latach 1975-2002

Lata	Placówki biblioteczne			Księgozbiór		Czytelnicy liczba	Wypożyczenia	
	Razem	Biblioteki	Filie	W tys. woluminów	Na 1000 mieszkańców		W tys. woluminów	Na 1 czytelnika
1975	5	1	1 + 3 p.	14,2	2418	1521	24,8	16,3

1990	5	1	2 + 2 p.	35,2	4259	1277	26,7	20,9
1992	4	1	2 + 1 p.	36,6	4304	1143	24,8	21,7
1995	3	1	2	38,9	4545	1396	30,8	22,5
1997	3	1	2	39,4	4612	1356	29,8	22,0
2002	3	1	2	39,7	4749	1584	33,2	21,0

Źródło: WUS o Tarnów

Istniejące na terenie gminy obiekty sportowe (boiska) w Borzęcinie Dolnym, Borzęcinie Górnym, Jagniówce, Przyborowie i Bielczy oraz strzelnica w Bielczy wymagają modernizacji. W gminie aktywnie działa Gminny Klub Sportowy propagując kulturę fizyczną wśród młodzieży. W Przyborowie, Borzęcinie Górnym i Dolnym, Bielczy i Łękach działa 13 drużyn piłkarskich, 2 sekcje tenisa stołowego, 1 sekcja strzelecka. GKS liczy łącznie około 350 członków.

W gminie brak jest obiektów rekreacyjnych z odpowiednią infrastrukturą turystyczną, gdzie mogliby spędzać wolny czas mieszkańcy i turyści. Gmina posiada grunty komunalne, na których można by zlokalizować obiekty sportowe i turystyczne. Ponadto w Przyborowie istnieje mienie wspólnoty gruntowej które także można wziąć pod uwagę przy wyborze lokalizacji tego typu obiektów.

Infrastrukturę mieszkaniową na terenie gminy należy ocenić jako dość dobrą. Zasoby mieszkaniowe w gminie wynoszą 2136 mieszkań.

Stan mieszkalnictwa w gminie obrazują dane zawarte w tabeli 25.

Tabela 25. Stan mieszkalnictwa w gminie w 2002 r.

Zasoby mieszkaniowe	
Ogółem liczba mieszkańców	2136
Izby mieszkalne	8200
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	178,9
Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę w m ²	21,4
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	4,11
Przeciętna liczba osób na 1 izbę	1,02

Źródło: WUS o Tarnów

W budownictwie indywidualnym przypada 4,1 osoby na 1 mieszkanie (stan w dniu 31.XII.2002 r.).

Zabudowę mieszkaniową i jej przestrzenne rozmieszczenie przedstawia tabela 26.

Tabela 26. Zabudowa mieszkaniowa i jej rozmieszczenie

Lp.	Miejscowość	Liczba budynków mieszkalnych	W tym		Pustostany w zabudowie mieszkaniowej
			Zabudowa zagrodowa	Zabudowa jednorodzinna	
1.	Borzęcin	1.070	818	235	17
2.	Bielcza	410	278	127	5
3.	Łęki	197	167	25	5
4.	Przyborów	475	311	161	3
5.	Waryś	102	72	29	1
Gmina		2.254	1.646	577	31

Źródło: UG Borzęcin

Zasoby mieszkaniowe gminy to 2.254 budynki. Spośród nich 31 to pustostany. W terenach wiejskich dominuje zabudowa zagrodowa stanowiąc średnio 73 % ogółu zabudowy. W miejscowości Przyborów znajdują się budynki wielorodzinne komunalne liczące 14 mieszkań. Standardy mieszkaniowe we wskaźnikach zagęszczenia, wskazują na gorsze warunki mieszkaniowe ludności gminy niż w powiecie brzeskim. Jest to efekt wysokiego udziału zabudowy starej – drewnianej, głównie o średnim lub złym stanie technicznym.

Stosunkowo nieliczna zabudowa nierolnicza przemieszana jest z zagrodami. Ta forma zabudowy skupia się głównie w miejscowości gminnej Borzęcin zwłaszcza Górny, gdzie obecnie wyznaczono i uruchomiono kompleks terenów pod osiedla mieszkaniowe. Osiedle usytuowano na południe drogi Borzęcin Górny – Czerniawa.

W gminie w latach 1995-2001 oddano do użytku ogółem 55 mieszkań z tego:

- 1995 r. – 44 mieszkania	1999 r. – 11 mieszkań
- 1996 r. – 7 mieszkań	2000 r. - 4 mieszkania
- 1997 r. – 17 mieszkań	2001 r. - 6 mieszkań
- 1998 r. – 6 mieszkań	

Rozmiary budownictwa na przestrzeni ostatnich lat utrzymały się na poziomie około 8 mieszkań rocznie. W latach 1996-2000 wydano 120 pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych. Ograniczone rozmiary budownictwa mieszkaniowego i stan istniejącej substancji, wskazują na słabą kondycję finansową ludności. Wywołuje to potrzebę koncentracji działań na rzecz zachowania istniejącej zabudowy (remonty, modernizacja) oraz podniesienia jej estetyki (porządkowanie zabudowy i otaczających ją terenów).

Dostępność mieszkań w gminie jest mniejsza niż w województwie. Potwierdza to wskaźnik dostępności statystycznej ilości mieszkań przypadającej na 1000 mieszkańców, który wynosi dla województwa małopolskiego 284, a gminy 254. Wielkość wskaźnika w ilości 400m/1000 mieszkańców stanowi stan względnego nasycenia. Jest to dolna granica wskaźnika dostępności mieszkań w krajach UE. Poprawa warunków mieszkaniowych ludności wymaga inwestowania w budownictwo mieszkaniowe. Wysoki udział starej zabudowy, preferuje do jej odtwarzania w obrębie istniejących siedlisk bądź na nowych terenach, ze względu na silne jej zagęszczenie (bardzo wąskie działki lokalizacyjne). Podniesienie standardów wyposażenia mieszkań, uwarunkowane jest uzbrojeniem terenów w infrastrukturę techniczną zwłaszcza wodociągowo-kanalizacyjną. Obecnie jedynie wieś Bielcza posiada sieć wodociągową.

Opiekę zdrowotną mieszkańcom zabezpiecza Gminny Ośrodek Zdrowia w Borzęcinie dysponujący 3 gabinetami ogólnymi, gabinetem stomatologicznym i poradnią "K". Zatrudnionych na terenie gminy jest 3 lekarzy internistów, 3 lekarzy dentyistów oraz 5 pielęgniarek. Obsługuje ludność wsi Borzęcin, Waryś i Bielcza, łącznie około 6000 osób. W budynku ośrodka funkcjonuje apteka. Mieszkańcy wsi Pzyborów i Łęki korzystają z usług medycznych ośrodka zdrowia w Szczepanowie gmina Brzesko. W zakresie usług specjalistycznych i leczenia zamkniętego ludność gminy korzysta z placówek miasta Brzeska i Tarnowa. Na terenie gminy brak jest domu pomocy społecznej działa jednak Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zlokalizowane usługi zarówno publiczne jak i komercyjne zaspokajają potrzeby wyłącznie ludności gminy Borzęcin. Wybudowana pełnowymiarowa hala widowiskowo-sportowa zapewne obejmie swym zasięgiem również obsługę ludności sąsiednich gmin. Ośrodkiem usługowym wyposażonym

w pełny zestaw usług publicznych z zakresu administracji, oświaty, zdrowia i opieki społecznej, kultury i sportu jest miejscowość Borzęcin sołectwo Borzęcin Górny. Jednostkami dysponującymi niepełnym wyposażeniem są Przyborów, Bielcza i sołectwo Borzęcin Dolny. Słabo wyposażone są natomiast wsie Łęki i Waryś, które korzystają z usług zlokalizowanych w Borzęcinie i Bielczy.

Z racji dogodnego skomunikowania i bliskości, wsie Przyborów i Łęki korzystają z niektórych obiektów usługowych jak: ośrodka zdrowia, cmentarza w Szczepanowie gmina Brzesko. Poziom wyposażenia wsi w usługi komercyjne reguluje rynek, stąd oprócz wolnostojących obiektów handlowo- usługowych istnieje wiele sklepów i zakładów w budynkach mieszkalnych.

Od początku lat 90–tych obserwuje się wzrost przestępczości w kraju, na terenie gmin sąsiadujących oraz gminy Borzęcin. Mieszkańcy gminy mają uzasadnione poczucie braku bezpieczeństwa osobistego. Należałoby usprawnić pracę miejscowej policji poprzez m.in., wyposażenie jej w odpowiedni sprzęt szybkiego reagowania, czy zwiększenie liczby etatów, które wspomogą działania prewencyjne.

W działaniach zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom gminy należy wziąć pod uwagę także wystąpienie ewentualnych klęsk żywiołowych (powodzi, pożaru, huraganu), jak i zdarzeń losowych (np. wypadków drogowych). Powodzie, które miały miejsce na terenie gminy w 1997, 1998 i 2001 r. w sposób znaczący wskazują na konieczność podjęcia działań zmierzających do ochrony terenu gminy na wypadek wystąpienia podobnych klęsk w przyszłości.

6.1 Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

Obecna sytuacja w rolnictwie powoduje brak zainteresowania pracą w tym dziale gospodarki, zwłaszcza ludzi młodych. W najbliższej okolicy nie istnieją duże ośrodki miejskie, ani duże aglomeracje przemysłowe, które mogłyby wchłonąć nadwyżkę siły roboczej z terenu gminy. Dlatego młodzież wiejska potrzebuje poważnego wsparcia intelektualnego oraz warunków do lokalnego zatrudnienia. Inna grupa społeczna to rolnicy, którzy jednak po uruchomieniu wsparcia w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz programom rozwoju obszarów wiejskich znajdą możliwości na lepszą egzystencję. W związku z powyższym niezbędne jest podejmowanie takich działań szczególnie na lokalnym rynku pracy by zapobiegać niekorzystnej migracji ludzi młodych oraz tworzyć coraz lepsze warunki dla lokowania działalności gospodarczej w gminie, wspierać rozwój rolnictwa i przemysłu rolnego.

Rynek pracy w gminie

Pracujący w gospodarce narodowej poza rolnictwem indywidualnym w latach 1995 –2002:

1995 r. – 900 osób	1999 r. – 488 osób
1996 r. – 800 osób	2000 r. – 475 osób
1997 r. – 800 osób	2001 r. – 429 osób
1998 r. – 730 osób	2002 r. – 385 osób

Jasno wynika, że w gospodarce narodowej gminy Borzęcin w latach 1995-2002 liczba osób zmniejszała się o 60 % wskazując systematyczny spadek. W 1996 r. (spis rolny) w rolnictwie indywidualnym zatrudnionych było wyłącznie lub głównie 3,1tys. osób w tym w gospodarstwach indywidualnych

2,6 tys. Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych stanowią 86,7 % ogółu pracujących.

6.2 Identyfikacja problemów

Na terenie gminy Borzęcin istnieje obecnie dosyć duże bezrobocie. Sytuacja w rolnictwie powoduje również brak zainteresowania pracą w tym dziale gospodarki, zwłaszcza ludzi młodych.

W związku ze starzeniem się społeczności gminy i zmniejszania się troski rodzin o osoby w wieku starszym a także ze względu za zubożenie społeczeństwa ważnym jest rozwój opieki socjalnej. Dotyczy to nie tylko zwiększenia świadczonych usług lecz także poprawę ich jakości, przy równoczesnym obniżeniu kosztów tych usług. W tym celu można by utworzyć dom opieki społecznej, w którym osoby potrzebujące miałyby zapewnioną całodobową opiekę pielęgniarstwa i w razie potrzeby lekarską. W domu opieki społecznej można by również przygotowywać posiłki dla ubogich i dzieci z rodzin patologicznych.

Jednym z podstawowych warunków każdego rozwoju, w tym także gminy Borzęcin jest odpowiedni poziom edukacji społeczeństwa. Istniejąca baza edukacyjna jest przestarzała i nie spełnia oczekiwań mieszkańców gminy odnośnie warunków kształcenia dzieci. Należałoby doposażyć szkoły w pomoce dydaktyczne, skomputeryzować pomieszczenia dydaktyczne, odnowić wyposażenie szkolne. Niezwykle istotna jest też działalność kulturalna realizowana w gminie poprzez Gminny Ośrodek Kultury oraz sieć świetlic wiejskich. Działalność ta powinna przede wszystkim kłaść nacisk na promocję lokalnego dorobku kulturalnego podczas różnych imprez okolicznościowych oraz prezentacje w mediach. Na terenie gminy brak jest obiektów rekreacyjnych

z odpowiednią infrastrukturą turystyczną, gdzie mogliby spędzać czas wolny mieszkańcy i turyści.

7/ Budżet Gminy

Kondycję finansową gminy Borzęcin obrazuje budżet, jego wielkość i struktura, a także wskaźniki dochodów na 1 mieszkańca w odniesieniu do analogicznych dla gmin powiatu brzeskiego i województwa małopolskiego. Dochody gminy Borzęcin w 2000 r. stanowiły 10,2 % dochodów gmin powiatu brzeskiego. Wskaźnik dochodów ogółem na 1 mieszkańca wyniósł – 1053 zł., a dochodów własnych – 245 zł., (analogicznie wskaźniki dochodów ogółem na 1 mieszkańca dla gmin powiatu brzeskiego – 1075,0 zł. i 409,6 zł. a dla gmin województwa małopolskiego 789 zł. i 333,5 zł.). Wartości dochodów ogółem na 1 mieszkańca gminy Borzęcin mieszczą się na poziomie średnich powiatu brzeskiego, natomiast dochodów własnych są niższe o około 86 zł., co świadczy że pozostałe jednostki gminne powiatu wypracowały większe dochody własne.

Tabela 27. Dochody budżetu gminy Borzęcin

Wyszczególnienie	Lata	Dochody					
		Ogółem	Własne		Dotacje celowe	Środki pozabudżetowe	Subwencje ogólne
			Razem	Udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa			
Gmina Borzęcin	1999	8496,7	2615,1	986,9	801,2	269,7	4810,6
	2000	8958,3	2087,1	839,9	1118,7	700,0	5052,6
	2001	10152,7	2757,8	1034,1	1229,4	326,0	5839,5
	2002	10632,5					
	2003	11172,2					
Powiat Brzeski	1999	88060,0	33872,3	13798,0	9929,9	601,4	43656,4
	2000	96364,2	36710,0	13712,3	12366,1	1505,1	45783,0
Województwo małopolskie	1999	2402227	1061153,5	415421,4	263819,9	37421,0	1039877,9
	2000	2543758,9	1074860,5	385551,8	331506,9	36771,5	1100620,0

Źródło: WUS o /Tarnów, UG Borzęcin

Struktura dochodów budżetu gminy w 2001 r według źródeł wskazuje, że główną pozycję stanowiła subwencja ogólna – 57,5 %. Udział dochodów własnych wyniósł 27,2 %.

Tabela 28. Wydatki budżetu gminy

Wyszczególnienie	Lata	Wydatki			
		Ogółem	%	W tym:	
				majątkowe	%
Gmina Borzęcin	2000	8.968,5	100	1.316,0	14,7
	2001	10.423,0	100	2.483,2	23,8
	2002	10.709,8	100	1.871,7	17,4
	2003	11.397,3	100	1.971,7	17,3
Powiat Brzeski	1999	88.300,1	100	17.049,0	19,3
	2000	99.615,20	100	19.073,2	19,1

Zródło: WUS o/Tarnów, UG Borzęcin

Wydatki 2001 r. w 23,8 % dotyczą inwestycji (prawie w całości inwestycji) natomiast w odsetek ten zmniejszył się w 2002 r. i 2003 r. do 17,4%, 17,3%. Ta pozycja wydatków stanowi istotną pozycję, co wskazuje na racjonalną gospodarkę środkami budżetu w gminie Borzęcin oraz tendencje prorozwojowe.

Poniższa tabela obrazuje w pełni poszczególne pozycje dochodów i wydatków budżetu gminy Borzęcin za 2003 rok.

BUDŻET GMINY Borzęcin

Wydatki 2003 r.			Dochody 2003 r.		
Wyszczególnienie	tys. zł..	%	Wyszczególnienie	tys. zł..	%
Rolnictwo i leśnictwo	55,0	0,5	Rolnictwo i leśnictwo	43,9	0,3
Transport. Łączność	1.343,6	11,78	Wytwarzanie i dostarczanie energii	38,3	0,3
Gospodarka komunalna i Ochrona środowiska	485,5	4,2	Transport. Łączność	948,6	7,4
Gospodarka mieszkaniowa	32,6	0,3	Gospodarka mieszkaniowa	75,3	0,6
Oświata i Wychowanie	6.229,3	54,6	Działalność usługowa	3,0	0,0
Kultura	343,2	3,1	Administracja publiczna	83,7	0,7
Ochrona Zdrowia	83,1	0,7	Urzędy naczelnych organów władzy, kontroli i sądownictwa	18,8	0,1
Opieka Społeczna	802,5	7,0	Bezpieczeństwo Publiczne i ochrona p.poż	300,0	2,6
Kultura fizyczna i Sport	159,6	1,4	Dochody od osób prawnych i fiz.	2.469,3	22,1
Różne	46,9	0,4	Różne	6.579,9	57,9
Administracja państwowa i Samorządowa	1.513,2	13,3	Oświata i Wychowanie	84,5	0,7
Bezpieczeństwo Publiczne	185,6	1,6	Pozostałe zadania polityki społecznej	603,4	5,4
Urzędy naczelnych organów władzy, kontroli i sądownictwa	18,8	0,3	Gospodarka komunalna i Ochrona środowiska	222,4	1,9
Finansowanie długu	98,6	0,8	X	X	X
O G Ó Ł E M	11.397,3	100,0	O G Ó Ł E M	11.172,128	100,0

Źródło: UG Borzęcin

W strukturze wydatków główną pozycję zajmuje oświata i wychowanie, której udział wynosi średnio rocznie około 55 %. Natomiast główną pozycję dochodów stanowi pozycja różne 57,9% oraz pozycja dochodów od osób prawnych i fizycznych 22,1 %.

7.1 Realizacja budżetu gminy w aspekcie możliwości rozwoju gminy:

- Kondycja finansowa gminy (dochody własne zabezpieczyły pokrycie 23,3 % wydatków w 2000 r. i 26,4 – 2001 r. % wobec 36,8 % dla gmin powiatu brzeskiego) nie daje gwarancji prawidłowego rozwoju bez wsparcia z zewnątrz. Wobec wyzwania jakie stoi przed gminą tj. uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej, do której realizacji podjęto już przygotowania opracowując “Koncepcję wodociągowania i kanalizacji gminy” – niezbędne są starania o środki pomocowe Unii Europejskiej.
- Skierowanie 15 % - 2000 r., 23,8 % -2001 r., 17,3 % - 2003 środków na inwestycje w których znaczną część stanowią dotacje, świadczy o aktywności władz w pozyskiwaniu pieniędzy na rozwój gminy. Realizacja w ostatnich dwóch latach inwestycji takich jak: hala sportowo-widowiskowa w Borzęcinie, wodociągowanie Bielczy, boisk, modernizacja obiektów szkolnych, śluz wałów- wpłynie na poprawę warunków nauczania i stanu środowiska oraz podniesienia standardów życia mieszkańców.
- Wysokie bezrobocie, brak rozwiniętej przedsiębiorczości powoduje ubożenie społeczeństwa i zmusza znaczną liczbę osób do korzystania z pomocy opieki społecznej. Zmniejszanie środków finansowych w budżecie na ten cel stanowi niekorzystne zjawisko.

III. ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA OBSZARZE GMINY BORZĘCIN

Opracowany przez liderów społeczności gminnej, plan strategicznego rozwoju uwzględnia główne cele rozwojowe, operacyjne i szczegółowe. Wizję oraz misję gminy. Zakłada on, że stworzenie warunków dla poprawy jakości życia mieszkańców może nastąpić m.in., dzięki umiejętnemu wykorzystaniu posiadanych zasobów, zarówno przyrodniczych, geograficznych i ekonomicznych, potencjału intelektualnego i zawodowego społeczności lokalnej, jak również dzięki wykorzystaniu szans jakie stwarza jej otoczenie. Uważamy, iż rozwój gospodarczy gminy oparty na podniesieniu poziomu infrastruktury technicznej i społecznej, ochrona środowiska naturalnego, modernizacja struktury i doskonalenie rolnictwa wraz z rozwojem gałęzi pozarolniczych, rozwój szkolnictwa oraz jego zaplecza, doskonalenie opieki medycznej, podniesienie estetycznego wyglądu gminy, wykorzystanie walorów przyrodniczych i ekonomicznych sprawią, iż przybywać będą tutaj, nie tylko turyści lecz także inwestorzy. Przez realizację zaplanowanych celów i zadań, poziom życia mieszkańców naszej gminy nie będzie odbiegał od poziomu mieszkańców miast.

1. Projektowane obszary zadaniowe określające zmiany w strukturze gospodarczej terenu oraz zasady kształtowania rolnej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.

Aktywność gminy Borzęcin w realizacji postawionych sobie celów musi być ściśle powiązana ze zmianami jakościowymi oraz ilościowymi w dotychczasowej strukturze gospodarczej oraz przestrzennej. Dotyczy to zarówno samego Borzęcina jak i pozostałych miejscowości wchodzących w skład gminy. Tak więc kierunki zmian społeczno – gospodarczych i obszaru gminy będą dotyczyć:

- A. Eskalacji działalności gospodarczej i jej koncentracji (tworzenie stref gospodarczych),
- B. Rozwój infrastruktury lokalnej (budowa i remonty dróg, systemów kanalizacyjnych, wodociągowanie, kształtowanie funkcjonalnego układu komunikacyjnego o dogodnym powiązaniu z ruchem ponad gminnym),
- C. Tworzenia zaplecza, rezerw mieszkaniowych oraz rozbudowa istniejącej sieci osadniczej,
- D. Intensyfikacji specjalistycznej produkcji rolniczej, przetwórstwa i usług, tworzenie grup producenckich oraz rozwój produkcji ekologicznej,
- E. Tworzenia i rozwój bazy sportowo – turystycznej, warunków do rekreacji oraz sieci gospodarstw agroturystycznych, szkolenia
- F. Poprawa warunków życia mieszkańców przez ograniczanie zanieczyszczeń środowiska (powietrze, woda, gleby),
- G. Budowy skutecznych zabezpieczeń przed powodzią.

Wymienione obszary działań i kierunki są zgodne z wizją oraz misją gminy a także z jej celami strategicznymi.

Zgodnie z wytyczonymi kierunkami, dla poprawy sytuacji na obszarze gminy Borzęcin, projektuje się zadania, grupując je według tematycznych zakresów:

a/ Planowane zadania uwzględniające zmiany w strukturze gospodarczej obszaru gminy i kształtowaniu rolnej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.

Działania nastawione będą na zasady funkcjonalizacji i zrównoważonego rozwoju, koegzystencję potrzeb mieszkańców i innych użytkowników obszaru gminy.

1. Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów mających zmienić dotychczasową ich funkcję
1. Wyznaczenie przez Urząd Gminy stref gospodarczych na odpowiednich terenów oraz uszczegółowienie warunków ich zagospodarowania.
2. Przygotowanie przez uzbrojenie, wyznaczonych terenów, dla ułatwienia szybkiej realizacji inwestycji przez to stworzenie zachęty dla potencjalnych inwestorów.
3. Wyznaczenie i wyodrębnienie celem ochrony, dużych otwartych obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz gleb organicznych i kompleksów łąk wyłączonych z zabudowy celem utrzymania wartości użytkowej gleb, jakości środowiska przyrodniczego oraz nienaruszenia harmonii krajobrazu.
4. Wspieranie rozwoju rolnictwa przez zwiększenie jego znaczenia jako źródła dochodu mieszkańców poprzez wykorzystanie sprzyjających

- warunków przyrodniczych i agrotechnicznych produkcji rolnej gminy oraz rozwój przetwórstwa rolno- spożywczego.
5. Wspieranie rozwoju gospodarstw o zróżnicowanych modelach produkcji. Intensywnych gospodarstw specjalistycznych o kierunku ogrodniczym i hodowlanym. Ekonomicznie żywotnych gospodarstw rodzinnych przez powiększanie ich wielkości. Dużych obszarowo gospodarstw powyżej 100 ha o wysokim stopniu uzbrojenia w środki techniczne, bazę przechowalniczą i przetwórczą.
  6. Wspieranie restrukturyzacji gospodarstw rolnych przez tworzenie warunków dla powstawania miejsc pracy poza rolnictwem i w jego otoczeniu. Sprzyjanie tworzeniu zorganizowanych form działalności rolników (grupy producenckie, spółdzielnie rolnicze, spółki).
  7. Przygotowanie dogodnych warunków do powstawania na terenie gminy bazy przechowalniczej i przetwórczej płodów rolnych, oraz bazy usług i wytwórczości, szczególnie związanej z rolnictwem.
  8. Pomoc w kształtowaniu produkcji rolnej przez organizowanie szkoleń uwzględniających dziedziny dotyczące norm jakości produktów rolnych, marketingu rolnego.
  9. Wyznaczenie i objęcie ochroną, z istniejących a dotychczas niechronionych, lasów i zadrzewień w celu zachowania ich w warunkach naturalnych oraz w celu tworzenia ciągów i kompleksów zielonych.
  10. Podjęcie działań mających na celu zwiększenie lesistości obszaru gminy, podniesienia retencji wody, ochrony gleb przed erozją, poprawy warunków klimatycznych i biologicznych dla roślin i zwierząt.
  11. Podjęcie działań w celu zachowania wartości przyrodniczych w obrębach osadniczych a poprzez to stworzenie możliwości utworzenia wsi ekologicznych (Waryś, Borzęcin).

b/ Planowane zadania w zakresie zmian w sposobie użytkowania terenu.

Działania wiążą się ze zmianą dotychczasowej koncepcji na rozwój osadnictwa wraz z infrastrukturą społeczną i prawidłowe zgodne z planem miejscowym funkcjonalno – przestrzennym, kształtowanie sieci osadniczej wraz z infrastrukturą społeczną o stale podwyższanym standardzie.

1. Porządkowanie istniejącego zagospodarowania terenu.
2. Poprawa funkcjonalności zespołów zabudowy.
3. Zwiększenie udziału przestrzeni publicznej i usługowej oraz wzbogacanie jej w publiczne tereny zielone, place.
4. Wyznaczanie i tworzenie centrów usługowych w poszczególnych miejscowościach gminy.
5. Wykorzystanie istniejących rezerw terenowych.
6. Komasaacja gruntów, przez ich wymianę, dążąca do stworzenia kompleksów tworzących bazę lokalizacyjną dla przyszłych inwestorów tak w działalności gospodarczej jak i rolniczej.

c/ Zadania w zakresie rozwoju systemu komunikacji i infrastruktury.

Przebudowa, modernizacja i remonty dróg gminnych przez podnoszenie ich parametrów technicznych, podwyższanie ich nośności oraz dogodne połączenia z drogami ponad lokalnymi.

1. Przebudowa drogi gminnej „Granice – Waryś” w msc. Waryś.
2. Przebudowa drogi gminnej „Buczyna I – Buczyna II w msc. Przyborów,
3. Przebudowa drogi gminnej „Podszumin” w msc. Borzęcin,
4. Przebudowa drogi gminnej „Skotnik” w msc. Borzęcin,

5. Przebudowa drogi gminnej „Biedacz – Grądy” w msc. Bielcza,
6. Przebudowa drogi gminnej „Czarnawa” w msc. Borzęcin.
7. Przebudowa drogi gminnej „Łazy – Centrum” w msc. Borzęcin,
8. Przebudowa drogi gminnej „Cmentarz – Granice” II w msc. Borzęcin,
9. Przebudowa drogi gminnej „Jagniówka” w msc. Borzęcin
10. Budowa i remonty dróg rolniczych,
11. Budowa chodników
12. Wykonanie oświetlenia dróg
13. Oznakowanie poziome i pionowe dróg.
14. Budowa miejsc parkingowych.
15. Budowa ścieżki rowerowej w msc. Bielcza „ Na Biedacze”
16. Budowa ścieżki rowerowej w msc. Borzęcin „Cmentarz do Młyna „
17. Budowa ścieżki rowerowej w msc. Przyborów „Od Dworu do Stawów rybnych”
18. Budowa ścieżki rowerowej w msc. Jagniówka „ Przez wieś na wyrobisko”

d/ Planowane zadania w zakresie poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, zmiany w strukturze zamieszkania, inwestycje w sektorze społecznym.

1. Budowa sieci wodociągowej zaspokajającej potrzeby w zakresie ilości i jakości dostarczanej wody w gminie Borzęcin.
2. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i opadowej jako konieczność ochrony wód powierzchniowych i podziemnych w gminie Borzęcin
3. Budowa oczyszczalni ścieków wraz z systemami kanalizacyjnymi odprowadzającymi jak największą ilość ścieków do oczyszczalni.

4. Realizacja barier ochronnych przed hałasem przy drogach przez budowę ekranów akustycznych i pasów zieleni
5. Budowa nowych i modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych,
6. Remont i modernizacja szkoły podstawowej w Borzęcinie Dolnym,
7. Remont i modernizacja gimnazjum w Borzęcinie Górnym,
8. Remont i modernizacja szkoły podstawowej w Przyborowie,
9. Budowa sali sportowej przy szkole podstawowej w Przyborowie,
10. Budowa boiska sportowego przy szkole w Borzęcinie Górnym,
11. Budowa boiska sportowego przy szkole Przyborowie,
12. Budowa boiska sportowego przy szkole w Bielczy
13. Utwardzenie płyty kortu tenisowego przy boisku sportowym Borzęcinie Dolnym,
14. Budowa ogrodzenia gminnego boiska sportowego w Borzęcinie Dolnym,
15. Remont kapitalny Ośrodka Zdrowia w Borzęcinie Górnym oraz stopniowe jego wyposażanie w nowoczesną aparaturę medyczną,
16. Organizacja powszechnego systemu segregacji odpadów.
17. Rozbudowa istniejącego systemu telekomunikacji do prognozowanego zapotrzebowania.

e/ Planowane zadania w zakresie poprawy stanu naturalnego środowiska

Gmina zorientowana będzie na zachowanie najcenniejszych wartości naturalnych utrzymanie równowagi zachodzących w tym środowisku procesów. Utrzymanie wysokich jakościowo parametrów środowiska naturalnego podnoszących atrakcyjność gminy oraz kształtowanie korzystnych dla życia mieszkańców możliwości rozwoju usług turystycznych a więc:

1. Opracowanie planu uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej, racjonalizacji nawożenia pól, zmiany struktury upraw oraz planu dolesień.
2. Wprowadzenie do planu miejscowego, zakazu lokalizacji na terenie gminy obiektów mogących powodować degradację czystości wód, powietrza, gleby oraz wprowadzenie systemem kontroli
3. Wprowadzenie ograniczenia negatywnych oddziaływań ze źródeł lokalnych.
4. Wprowadzenie systemu ochrony terenów otwartych.
5. Likwidacja dzikich wysypisk,

f/ Planowane zadania w zakresie poprawy stanu środowiska kulturowego

Gmina zamierza realizować przez dynamicznie działający Gminny Ośrodek Kultury i system świetlic wiejskich oraz działania aktywizujące twórców ludowych oraz mieszkańców:

1. Budowa świetlicy wiejskiej w msc. Waryś
2. Kultywowanie tradycji kulturowych, organizacja imprez o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, promocja gminy.

2. Lista zadań do realizacji według hierarchii ważności:

1. Przebudowa dróg gminnych („Granice – Waryś” w msc. Waryś.
„Buczyna I – Buczyna II w msc. Przyborów, Podszumin” w msc. Borzęcin, „Skotnik” w msc. Borzęcin, „Biedacz – Grądy” w msc. Bielcza, „Czarnawa” w msc. Borzęcin, „Łazy – Centrum”, msc. Borzęcin, „Cmentarz – Granice” II w msc. Borzęcin, „Jagniówka” w msc. Borzęcin

2. Budowa sieci wodociągowej zaspokajającej potrzeby w zakresie ilości i jakości dostarczanej wody w gminie Borzęcin.
3. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i opadowej jako konieczność ochrony wód powierzchniowych i podziemnych w gminie Borzęcin
4. Budowa oczyszczalni ścieków wraz z systemami kanalizacyjnymi odprowadzającymi jak największa ilość ścieków do oczyszczalni.
5. Budowa ścieżki rowerowej w msc. Bielcza „Na Biedacze”
6. Budowa ścieżki rowerowej w msc. Borzęcin „Cmentarz do Młyna „
7. Budowa ścieżki rowerowej w msc. Przyborów „Od Dworu do Stawów
8. rybnych”
9. Budowa ścieżki rowerowej w msc. Jagniówka „Przez wieś na wyrobisko”,
10. Remont i modernizacja szkoły podstawowej w Borzęcinie Dolnym,
11. Remont i modernizacja gimnazjum w Borzęcinie Górnym,
12. Remont i modernizacja szkoły podstawowej w Przyborowie,
13. Budowa sali sportowej przy szkole podstawowej w Przyborowie,
14. Budowa boiska sportowego przy szkole w Borzęcinie Górnym,
15. Budowa boiska sportowego przy szkole Przyborowie,
16. Budowa boiska sportowego przy szkole w Bielczy
17. Utwardzenie płyty kortu tenisowego przy boisku sportowym Borzęcinie Dolnym,
18. Budowa ogrodzenia gminnego boiska sportowego w Borzęcinie Dolnym,
19. Remont kapitalny Ośrodka Zdrowia w Borzęcinie Górnym oraz stopniowe jego wyposażanie w nowoczesną aparaturę medyczną,
20. Budowa świetlicy wiejskiej w msc. Waryś
21. Likwidacja dzikich wysypisk,
22. Kultywowanie tradycji kulturowych, promocja gminy.

23. Budowa i remonty dróg rolniczych,
24. Budowa chodników
25. Wykonanie oświetlenia dróg gminnych
26. Oznakowanie poziome i pionowe dróg
27. Budowa miejsc parkingowych
28. Realizacja barier ochronnych przed hałasem przy drogach przez budowę ekranów akustycznych i pasów zieleni,
29. Budowa nowych i modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych,
30. Organizacja powszechnego systemu segregacji odpadów.
31. Rozbudowa istniejącego systemu telekomunikacji do prognozowanego zapotrzebowania.
32. Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów mających zmienić dotychczasową ich funkcję,
33. Opracowanie planu uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej, racjonalizacji nawożenia pól, zmiany struktury upraw oraz planu dolesień,
34. Wprowadzenie do planu miejscowego, zakazu lokalizacji na terenie gminy obiektów mogących powodować degradację czystości wód, powietrza, gleby oraz wprowadzenie systemem kontroli
35. Wyznaczenie przez Urząd Gminy stref gospodarczych na odpowiednich terenów oraz uszczegółowienie warunków ich zagospodarowania.
36. Przygotowanie przez uzbrojenie, wyznaczonych terenów, dla ułatwienia szybkiej realizacji inwestycji przez to stworzenie zachęty dla potencjalnych inwestorów,
37. Wyznaczenie i wyodrębnienie celem ochrony, dużych otwartych obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz gleb organicznych i kompleksów łąk wyłączonych z zabudowy celem utrzymania wartości

użytkowej gleb, jakości środowiska przyrodniczego oraz nienaruszenia harmonii krajobrazu.

38. Wspieranie rozwoju rolnictwa przez zwiększenie jego znaczenia jako źródła dochodu mieszkańców poprzez wykorzystanie sprzyjających warunków przyrodniczych i agrotechnicznych produkcji rolnej gminy oraz rozwój przetwórstwa rolno- spożywczego.
39. Wspieranie rozwoju gospodarstw o zróżnicowanych modelach produkcji. Intensywnych gospodarstw specjalistycznych o kierunku ogrodniczym i hodowlanym. Ekonomicznie żywotnych gospodarstw rodzinnych przez powiększanie ich wielkości. Dużych obszarowo gospodarstw powyżej 100 ha o wysokim stopniu uzbrojenia w środki techniczne, bazę przechowalniczą i przetwórczą.
40. Wspieranie restrukturyzacji gospodarstw rolnych przez tworzenie warunków dla powstawania miejsc pracy poza rolnictwem i w jego otoczeniu. Sprzyjanie tworzeniu zorganizowanych form działalności rolników (grupy producenckie, spółdzielnie rolnicze, spółki).
41. Przygotowanie dogodnych warunków do powstawania na terenie gminy bazy przechowalniczej i przetwórczej płodów rolnych, oraz bazy usług i wytwórczości, szczególnie związanej z rolnictwem.
42. Pomoc w kształtowaniu produkcji rolnej przez organizowanie szkoleń uwzględniających dziedziny dotyczące norm jakości produktów rolnych, marketingu rolnego.
43. Wyznaczenie i objęcie ochroną, z istniejących a z dotychczas niechronionych, lasów i zadrzewień w celu zachowania ich w warunkach naturalnych oraz w celu tworzenia ciągów i kompleksów zielonych.

- 44.** Podjęcie działań mających na celu zwiększenie lesistości obszaru gminy, podniesienia retencji wody, ochrony gleb przed erozją, poprawy warunków klimatycznych i biologicznych dla roślin i zwierząt.
- 45.** Opracowanie programu i podjęcie działań w celu zachowania wartości przyrodniczych w obrębach osadniczych a poprzez to stworzenie możliwości utworzenia wsi ekologicznych (Waryś, Borzęcin).
- 46.** Porządkowanie istniejącego zagospodarowania terenu.
- 47.** Poprawa funkcjonalności zespołów zabudowy.
- 48.** Zwiększenie udziału przestrzeni publicznej i usługowej oraz wzbogacanie jej w publiczne tereny zielone, place.
- 49.** Wyznaczanie i tworzenie centrów usługowych w poszczególnych miejscowościach gminy.
- 50.** Wykorzystanie istniejących rezerw terenowych.
- 51.** Komasaacja gruntów, przez ich wymianę, dążąca do stworzenia kompleksów tworzących bazę lokalizacyjną dla przyszłych inwestorów tak w działalności gospodarczej jak i rolniczej.
- 52.** Wprowadzenie ograniczenia negatywnych oddziaływań ze źródeł lokalnych.
- 53.** Wprowadzenie systemu ochrony terenów otwartych.

IV. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW

1/ Podział na zadania inwestycyjne:

a/ Planowanie zadania inwestycyjne w okresie 2004 – 2006,

b/ Planowane zadania inwestycyjne w okresie 2007 – 2013,

a/ Planowanie zadania inwestycyjne w okresie 2004 – 2006:

Nazwa zadania, projektu	Kolejność realizacji Zadań	Etapy działania/ termin realizacji			Oczekiwane Rezultaty	Źródła Finansowania	Zgodność ze studium uwarunkowań i zagosp. przestrzenne go	Planowane nakłady (tys. zł)
		I/ termin	II/termin	III/termin				
Zakup działki gruntu oraz roboty przygotowawcze i budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w msc. Przyborów	6	2004 r. III - IV kwartał	2005 r. II- IV kwartał	2006 r. I - II kwartał	Stworzenie możliwości budowy sali gimnastycznej oraz jej budowa dla uzyskania wysokiego poziomu prowadzenia zajęć sportowych i podniesienia sprawności fizycznej dzieci i młodzieży.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	820,0
Przebudowa drogi gminnej w msc. Borzęcin „Wisowatki”	4	2004 r. II- III kw.	x	x	Poprawa warunków przejezdności, zwiększenie wytrzymałości i nośności dróg gminnych, poprawa bezpieczeństwa użytkowników	Budżet gminy, SAPARD	Tak	494,9
Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w msc. Jagniówka, gm. Borzęcin	1	2004 r. II - III kw.	x.	x	Poprawa warunków życia mieszkańców, zaopatrzenie w wodę pitną wysokiej jakości, stworzenie lepszych warunków dla rozwoju gospodarczego w gminie.	Budżet gminy, SAPARD,	Tak	300,0
Przebudowa drogi gminnej na odc. „ Łęki – Szczepanów”	5	2004 r. II - III kwartał	x	x	Poprawa warunków przejezdności, zwiększenie wytrzymałości i nośności dróg gminnych, poprawa bezpieczeństwa użytkowników	Budżet Gminy SAPARD	Tak	602,0
Wodociągowanie Gminy Borzęcin wraz z przyłączami w msc. Borzęcin Górny, Borzęcin Dolny, Przyborów, Waryś	3	2004 r. II - IV	2005 r. II -IV	2006 r II - III.	Poprawa warunków życia mieszkańców, zaopatrzenie w wodę pitną wysokiej jakości, tworzenie lepszych warunków dla rozwoju gospodarczego.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	3.700,0

Plan Rozwoju Lokalnego gminy Borzęcin

Przebudowa drogi gminnej w msc. Borzęcin na odc. „Zastodole strona lewa”	2	2004 r. III kw.	x	x	Poprawa warunków przejezdności, zwiększenie wytrzymałości i nośności dróg gminnych, poprawa bezpieczeństwa użytkowników	Budżet gminy, SAPARD	Tak	643,3
Roboty budowlane, wykonanie elewacji oraz modernizacja systemu ogrzewania w Szkole Podstawowej w msc. Borzęcin Dolny	7	x	2005 r.	2006 r.	Poprawa warunków dla użytkowników, oszczędności z tyt. modernizacji systemu grzewczego, ochrona środowiska naturalnego	Budżet gminy, Fundusze strukturalne	Tak	200,0
Przebudowa kortu tenisowego z utwardzeniem jego nawierzchni oraz wykonanie ogrodzenia w Borzęcinie Dolnym .	5	2004 r II - IV. kwartał	2005 r. II kwartał	x	Zwiększenie trwałości i jakości nawierzchni, tworzenie lepszych warunków dla upowszechniania gry wśród mieszkańców.	Budżet gminy, SAPARD	Tak	75,0
Przebudowa dróg gminnych na terenie gminy Borzęcin na odc.: „ Podszumin ”, „ Buczyna I – Buczyna II ”, „ Granice – Waryś ”, „ Skotnik ”, „ Biedacz – Grądy ”, „ Czarnawa ”, „ Cmentarz – Granice II ”, „ Łazy – Centrum ”, „ Jagniówka ”	7	2004 r. III – IV kwartał <u>Przebudowa</u> <u>dróg:</u> - „Granice - Waryś” - „Buczyna I – II”- ‘Podszumin’	2005 r. I – III – IV kwartał <u>Przebudowa</u> <u>dróg:</u> - „Skotnik” - „Biedacz – Grądy” „Czarnawa” „Łazy- Centrum” Jagniówka” „Cmentarz- Granice.II”	x	Poprawa warunków przejezdności, zwiększenie wytrzymałości i nośności dróg gminnych, poprawa bezpieczeństwa użytkowników.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne UE	Tak	3.306,0
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w gminie Borzęcin oraz oczyszczalni ścieków.	7	.x	2005 r II - IV. Kw.	2006 r. II – IV kw	Zapobieżenie zanieczyszczaniu wód powierzchniowych, podniesienie poziomu sanitarnego , poprawa warunków życia mieszkańców.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne, Fundusze Ochrony Środowiska	Tak	5.000,0

Plan Rozwoju Lokalnego gminy Borzęcin

Remont dachu wraz z wymianą jego pokrycia, wykonanie instalacji odgromowej oraz modernizacja systemu ogrzewania budynku Szkoły Podstawowej w msc. Borzęcin Górny.	9	x	2005 r.,	2006 r.	Poprawa warunków dla użytkowników, podniesienie bezpieczeństwa przeciw pożarowego.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne	Tak	200,0
Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w msc. Łęki , gm. Borzęcin.	8	x	2005 r	2006 r.	Poprawa warunków życia mieszkańców, zaopatrzenie w wodę pitną wysokiej jakości tworzenie lepszych warunków dla rozwoju gospodarczego w gminie.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne UE	Tak	1.300,0
Remont kapitalny budynku Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w msc. Borzęcin oraz zakup wyposażenia medycznego.	11	x.	2005 r. III – IV kw	2006 r. I – IV kw.	Poprawa warunków leczenia podniesienie poziomu zdrowotności mieszkańców, poprawa warunków pracy służby zdrowia w gminie.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	300,0
Budowa remizy OSP w Bielczy (budynek wielofunkcyjny).	10		2005 r. I – IV kw.	2006 r. II – III kw.	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa przeciw pożarowego i unowocześnienie sprzętu.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	300,0
Budowa świetlicy wiejskiej w msc. Waryś .	12	2004 r. III – IV kwartał	2005 r. II – IV kwartał	2006 r. II – IV kwartał	Poprawa warunków życia mieszkańców, poszerzenie oferty kulturalnej, organizacja wolnego czasu mieszkańców, uaktywnienie środowiska twórczego i mieszkańców gminy.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	250,0
Remont kapitalny Domu Ludowego w Borzęcinie .	13	2004 r. III – IV kwartał	2005 r. II – IV kwartał	2006 r. II – IV kwartał	Poszerzenie działalności i oferty kulturalnej, organizacja wolnego czasu mieszkańców, uaktywnienie środowiska twórczego i społeczności gminy.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	350,0
Roboty budowlane wykonanie stropu, elewacji oraz modernizacja systemu ogrzewania w Zespole Szkół	14	x	2005 r.	2006 r.	Poprawa warunków dla użytkowników, oszczędności z tyt. modernizacji systemu grzewczego, ochrona środowiska naturalnego.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	300,0

Plan Rozwoju Lokalnego gminy Borzęcin

w msc. Przyborów.								
Remont budynku Przedszkola w msc. Borzęcin Górny .	15	x	2005 r.	2006 r.	Poprawa warunków życia mieszkańców. Podniesienie poziomu wychowania i opieki edukacyjnej dzieci.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	250,0
Remont budynku Przedszkola w msc. Bielcza .	16	x	2005 r.	2006 r.	Poprawa warunków życia mieszkańców. Podniesienie poziomu wychowania i opieki edukacyjnej dzieci.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	100,0
Budowa boiska sportowego przy Zespole szkół w msc. Bielcza .	17	x	2005 r.	2006 r.	Poprawa warunków kształcenia w szkole, podniesienie poziomu sprawności fizycznej młodzieży, podwyższenie poziomu kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców gminy.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne, Totalizator Sportowy	Tak	200,0
Budowa boiska sportowego przy Gimnazjum Gminnym w msc. Borzęcin Górny	18	x	2005 r.	2006 r.	Poprawa warunków kształcenia w szkole, podniesienie poziomu sprawności fizycznej młodzieży, podwyższenie poziomu kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców gminy.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne, Totalizator Sportowy	Tak	250,0
Budowa stołówki w Zespole Szkół w Bielczy	19	x	2005 r.	2006 r.	Poprawa warunków kształcenia w szkole, podniesienie poziomu sprawności fizycznej młodzieży, podwyższenie poziomu kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców gminy.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne, Totalizator Sportowy	Tak	100,0
Budowa chodników na terenie gminy	20	x	2005 r.	2006 r.	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców. Poprawa warunków życia i podniesienie estetyki i ładu w infrastrukturze.	Budżet gminy Fundusze strukturalne	Tak	190,0

Wykonanie oświetlenia dróg gminnych.	21	x	2005 r.	2006 r.	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców. Poprawa warunków życia i podniesienie estetyki i ład w infrastrukturze.	Budżet gminy Fundusze strukturalne	Tak	100.0
Budowa i remonty dróg rolniczych.	22	x	2005 r.	2006 r.	Poprawa warunków dojazdu do pól. Uporządkowanie sieci dróg rolniczych wraz z podniesieniem ich jakości i trwałości.	Budżet gminy Fundusze strukturalne	Tak	700,00
Wzbogacanie przestrzeni publicznej gminy w tereny zielone, skwery, place.	23	x	2005 r.	2006 r.	Uzyskanie wysokiego poziomu estetycznego miejsc publicznych, centrów gminnych, Podniesienie ogólnego poziomu estetycznego gminy.	Budżet Gminy Fundusze strukturalne,	Tak	200,0

b/ Plan zadań do realizacji w latach 2007 - 2013

Nazwa zadania, projektu	kolejność realizacji zadań	Etapy działania / termin realizacji							Oczekiwane rezultaty	Źródła finansowania	Zgodność ze studium uwarunkowań i zagosp. przestrzennego	Planowane nakłady (tys. zł)
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013				
Wodociągowanie Gminy Borzęcin wraz z przyłączami w msc. Borzęcin Górny, Borzęcin Dolny, Przyborów, Waryś	1	●	→						poprawa warunków życia mieszkańców, zaopatrzenie w wodę pitną wysokiej jakości tworzenie lepszych warunków dla rozwoju gospodarczego gminy.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	11.500,0
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w gminie Borzęcin oraz oczyszczalni ścieków	2	●	→	→	→	→	→	→	zapobieżenie zanieczyszczeniu wód powierzchniowych, podniesienie poziomu sanitarnego , poprawa warunków życia mieszkańców	Budżet gminy, Fundusze strukturalne, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska	Tak	45.100,0

Remont kapitalny budynku Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w msc. Borzęcin oraz zakup wyposażenia medycznego wraz z jego instalacją.	3							poprawa warunków leczenia podniesienie poziomu zdrowotności mieszkańców, poprawa warunków pracy służby zdrowia w gminie	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	1.200,0
Budowa świetlicy wiejskiej w msc. Waryś	4							Poprawa warunków życia mieszkańców, poszerzenie działalności i oferty kulturalnej, organizacja wolnego czasu mieszkańców, uaktywnienie środowiska twórczego i społeczności gminy.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	150,0
Remont kapitalny Domu Ludowego w Borzęcinie	4							Poszerzenie działalności i oferty kulturalnej, organizacja wolnego czasu mieszkańców, uaktywnienie środowiska twórczego i społeczności gminy.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	550,0

Roboty budowlane wykonanie stropu, elewacji oraz modernizacja systemu ogrzewania w Szkole Podstawowej w msc. Borzęcin Dolny	5								Poprawa warunków dla użytkowników, oszczędności z tyt. mderniczacji systemu grzewczego, ochrona środowiska naturalnego	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	450,0
Remont dachu wraz wymianą jego pokrycia, wykonanie instalacji odgromowej oraz modernizacja systemu ogrzewania budynku w Szkole Podstawowej w msc. Borzęcin Górny	6								Poprawa warunków dla użytkowników, podniesienie bezpieczeństwa p.poż.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	450,0
Roboty budowlane wykonanie stropu, elewacji oraz modernizacja systemu ogrzewania w Zespole Szkół w msc. Przyborów	7								Poprawa warunków dla użytkowników, oszczędności z tyt. Modernizacji systemu grzewczego, ochrona środowiska naturalnego	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	550,0
Remont budynku Przedszkola w msc. Borzęcin Górny	8								Poprawa wrunków życia mieszkańców. Podniesienie poziomu wychowania i opieki edukacyjnej dzieci	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	250,0
Remont budynku Przedszkola w msc. Bielcza	10								Poprawa wrunków życia mieszkańców. Podniesienie poziomu wychowania i opieki edukacyjnej dzieci	Budżet gminy, Fundusze strukturalne,	Tak	250,0

Budowa boiska sportowego przy Zespole szkół w msc. Bielcza	9								Poprawa warunków kształcenia w szkole, podniesienie poziomu sprawności fizycznej młodzieży, podwyższenie poziomu kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców gminy.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne, Totalizator Sportowy	Tak	200,0
Budowa boiska sportowego przy Gimnazjum Gminnym w msc. Borzęcin Górny	11								Poprawa warunków kształcenia w szkole, podniesienie poziomu sprawności fizycznej młodzieży, podwyższenie poziomu kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców gminy.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne, Totalizator Sportowy	Tak	250,0
Budowa boiska sportowego oraz stołówki w Zespole Szkół w Bielczy	12								Poprawa warunków kształcenia w szkole, podniesienie poziomu sprawności fizycznej młodzieży, podwyższenie poziomu kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców gminy.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne, Totalizator Sportowy	Tak	300,0
Budowa ścieżki rowerowej w msc. Bielcza trasa na „Biedacze”	15								Poszerzenie atrakcyjności oferty agroturystycznej, podniesienie sprawności fizycznej mieszkańców.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne, Totalizator Sportowy	Tak	180,0
Budowa ścieżki rowerowej w msc. Borzęcin trasa „Cmentarz do Młyna”	14								Poszerzenie atrakcyjności oferty agroturystycznej, podniesienie sprawności fizycznej mieszkańców.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne, Totalizator Sportowy	Tak	150,0
Budowa ścieżki rowerowej w msc. Przyborów trasa „Od Dworu do Stawów Rybnych”	13								Poszerzenie atrakcyjności oferty agroturystycznej, podniesienie sprawności fizycznej mieszkańców.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne, Totalizator Sportowy	Tak	200,0

Budowa ścieżki rowerowej w msc. Jagniówka trasa „Przez wieś na Wyróbiska”	16								Poszerzenie atrakcyjności oferty agroturystycznej, podniesienie sprawności fizycznej mieszkańców.	Budżet gminy, Fundusze strukturalne, Totalizator Sportowy	Tak	200,0
Opracowanie planu wyznaczenia stref gospodarczych wraz z uszczegółowieniem ich zagospodarowania	17								Wzmocnienie pola szans szybszego rozwoju gospodarczego, wykorzystanie niezagospodarowanych terenów, ułatwienie biznesowi lokowania i prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza tej wynikającej z potrzeb lokalnego rynku	Budżet gminy	Tak	18,0
Przygotowanie przez wytyczenie i uzbrojenie terenów pod kątem ułatwienia inwestorom lokowania inwestycji z dziedziny przemysłu w tym przetwórstwa rolno – spożywczego, usług i wytwórczości związanej z rolnictwem	18								Wzmocnienie pola szans szybszego rozwoju gospodarczego, wykorzystanie niezagospodarowanych terenów, ułatwienie biznesowi lokowania i prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza tej wynikającej z potrzeb lokalnego rynku	Budżet gmin Fundusze UE	Tak	wg. kosztorysu
Realizacja barier ochronnych przed hałasem przy drogach przez budowę ekranów akustycznych i pasów zieleni,	19								Podniesienie poziomu życia mieszkańców komfortu życia oraz ochrona przed hałasem	Budżet gminy Fundusze UE NFOŚ, WFOŚ	Tak	wg kosztorysu
Budowa chodników na terenie gminy	20								Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców. Poprawa warunków życia i podniesienie estetyki i ładu w infrastrukturze	Budżet gminy Fundusze UE	Tak	850,0
Wykonanie oświetlenia dróg	21								Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców. Poprawa warunków życia i podniesienie estetyki i ładu w infrastrukturze	Budżet gminy Fundusze UE	Tak	150,0

Oznakowanie poziome i pionowe dróg.	22								Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców. Poprawa warunków życia i podniesienie estetyki i ładu w infrastrukturze	Budżet gminy Fundusze UE	Tak	250,0
Budowa miejsc parkingowych	23								Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców. Poprawa warunków życia i podniesienie estetyki i ładu w infrastrukturze	Budżet gminy Fundusze UE	Tak	400,0
Budowa nowych i modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych	24								Przyspieszenie rozwoju budownictwa komunalnego w gminie, wyprzedzająco w stosunku do rozwoju	Budżet gminy Fundusze strukturalne	Tak	1.200,0
Wyznaczanie i tworzenie centrów usługowych w poszczególnych miejscowościach gminy.	25								Poprawa warunków życia mieszkańców przez racjonalizację organizacji oraz koncentrację sektora handlu i usług	Budżet Gminy Fundusze strukturalne Lokalny biznes	Tak	4.000,0
Rozbudowa istniejącego systemu telekomunikacji do prognozowanego zapotrzebowania.	26								Podniesienie poziomu życia ludności, tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego i rozwoju przedsiębiorczości,	Operator, Budżet Gminy	Tak	wg kosztorysu
Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów mających zmienić dotychczasową ich funkcję.	27								Uzyskanie możliwości racjonalnego zagospodarowania terenów gminy oraz uzyskanie ładu przestrzennego.	Budżet Gminy	Tak	wg umowy

<p>Opracowanie planu uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej, racjonalizacji nawożenia pól, zmiany struktury upraw oraz planu dolesień,</p>	<p>28</p>								<p>Uzyskanie wysokiego stopnia ochrony środowiska naturalnego, ochrony wód i gleb przed zanieczyszczeniem, stworzenie warunków dla rolnictwa a w tym rolnictwa ekologicznego</p>	<p>Budżet Gminy</p>	<p>Tak</p>	<p>25,0</p>
<p>Wprowadzenie do planu miejscowego, zakazu lokalizacji na terenie gminy obiektów mogących powodować degradację czystości wód, powietrza, gleby oraz wprowadzenie systemem kontroli.</p>	<p>29</p>								<p>Ochrona środowiska naturalnego gminy</p>	<p>Budżet Gminy</p>	<p>Tak</p>	<p>X</p>

Wyznaczenie i wyodrębnienie celem ochrony, dużych otwartych obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz gleb organicznych i kompleksów łąk wyłączonych z zabudowy celem utrzymania wartości użytkowej gleb, jakości środowiska przyrodniczego oraz nienaruszenia harmonii krajobrazu.	30								Opracowanie programu celem racjonalnego powiększania kompleksów wolnej przyrody oraz nienaruszonego krajobrazu	Budżet gminy, Środki UE	Tak	wg. kosztorysu
Budowa i remonty dróg rolniczych,	31										Tak	3.000,0
Wspieranie restrukturyzacji gospodarstw rolnych przez tworzenie warunków dla powstawania miejsc pracy poza rolnictwem i w jego otoczeniu. Sprzyjanie tworzeniu	32								Podejmowanie permanentnych działań, informacyjnych, szkoleniowych i doradczych, stworzenie systemu przekwalifikowania zawodowego	Budżet Gminy. Fundusze Strukturalne Instytucje, i firmy doradcze	Tak	700,0

zorganizowanych form działalności rolników (grupy producenckie, spółdzielnie rolnicze, spółki).		●	→									
Przygotowanie dogodnych warunków do powstawania na terenie gminy bazy przechowalniczej i przetwórczej produktów rolnych, oraz bazy usług i wytwórczości, szczególnie związanej z rolnictwem.	33	●	→						Ułatwienie zakładania firm przetwórstwa rolno - spożywczego	Budżet Gminy, Inwestorzy	Tak	wg potrzeb
Pomoc w kształtowaniu produkcji rolnej przez organizowanie szkoleń uwzględniających dziedziny dotyczące norm jakości produktów rolnych, marketingu rolnego.	34	●	→						edukacja ekonomiczna rolników	Firmy doradcze, Rynki hurtowe, naukowcu	Tak	wg. zapotrzebowania
Wyznaczenie i objęcie ochroną, z istniejących a dotychczas niechronionych, lasów i zadrzewień w celu zachowania ich w warunkach naturalnych oraz w celu tworzenia ciągów i kompleksów zielonych.	35	●	→						Utworzenie ciągów naturalnej zieleni, trwałych kompleksów zielonych, rekreacja, wypoczynek	Budżet Gminy Lasy Państwowe	Tak	wg. zapotrzebowania
Podjęcie działań	36	●	→									

mających na celu zwiększenie lesistości obszaru gminy, podniesienia retencji wody, ochrony gleb przed erozją, poprawy warunków klimatycznych i biologicznych dla roślin i zwierząt.									Mała retencja wody,ochrona gleb przed erozją kształtowanie klimatu	Lasy Państwowe	Tak	wg zapotrzebowania
Opracowanie programu i podjęcie działań w celu zachowania wartości przyrodniczych w obrębach osadniczych a poprzez to stworzenie możliwości utworzenia wsi ekologicznych	37								Program ochrony gatunków flory i fauny, objęcie różnymi formami ochrony, uzyskanie terenów czystych ekologicznie w obrębie osad i rolniczej przestrzeni produkcyjnej szczególnie w obrębie miejscowości Warys i Borzęcin. Utworzenie tzw.wsi ekologicznych.	Budżet Gminy. Fundusze Strukturalne	Tak	420,0
Poprawa funkcjonalności zespołów zabudowy i ochrona dziedzictwa kulturowego	38								Wprowadzanie w życie przez nowe inwestycje, remonty, przebudowy harmonijnej zabudowy na terenie gminy oraz ekspozycje elementów i architektury zabytkowej.	Budżet Gminy. Fundusze Strukturalne Konserwator zbytków.	Tak	1.200,0
Wzbogacanie przestrzeni publicznej w tereny zielone, skwery, place.	39								Uzyskanie wysokiego poziomu estetycznego miejsc publicznych, centrów gminnych, Podniesienie ogólnego poziomu estetycznego gminy.	Budżet Gminy Fundusze strukturalne,	Tak	900,0

<p>Komasacja gruntów, przez ich wymianę, dążąca do stworzenia kompleksów tworzących bazę lokalizacyjną dla przyszłych inwestorów tak w działalności gospodarczej jak i rolniczej.</p>	<p>40</p>								<p>Doskonalenie działalności rolniczej na terenie gminy, zmiana struktury użytkowania ziemi rolniczej, podniesienie dochodowości gospodarstw przez tworzenie ekonomicznych rozłógów pól w gospodarstwach.</p>	<p>Budżet Gminy Fundusze UE Rolnicy</p>	<p>Tak</p>	<p>wg. kosztów</p>
<p>Wprowadzenie ograniczenia negatywnych oddziaływań ze źródeł lokalnych</p>	<p>41</p>								<p>Ochrona powietrza przez zmianę systemów ogrzewania, na niezagrażające środowisku, likwidacja dzikich wysypisk</p>	<p>Budżet Gminy, Fundusze UE, NFOŚ, WFOŚ</p>	<p>Tak</p>	<p>300,0</p>

Kultywowanie tradycji kulturowych, promocja Gminy	42	●	→							Rozwój turystyki i agroturystyki, przyciągnięcie turystów, prezentacja dorobku kulturalnego, produktów lokalnych, zloty, pikniki. Prezentacja w internecie	Budżet Gminy, Sponsorzy	Tak	250,0
---	----	---	---	--	--	--	--	--	--	--	-------------------------	-----	-------

V. PLAN FINANSOWY NA LATA 2004 – 2006, 2007 - 2013

1/ Źródła finansowania planu w latach 2004 – 2006 [w tys. zł]

Wyszczególnienie	2004	2005	2006
Budżet gminy	2455,2	3045,0	2920,0
Budżet państwa	0	0	0
Środki prywatne	0	0	0
Środki Unii Europejskiej	0	7.102,0	8250,0
Inne	0	1500,0	2100,0
RAZEM	2455,2	11647,0	13270,0
Ogółem	27372,2		

2/ Źródła finansowania planu w latach 2007 – 2013 [w tys. zł]

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Budżet gminy	2200,0	2300,0	2300,0	2100,0	2000,0	2000,0	2000,0
Budżet państwa*	0	0	0	0	0	0	0
Środki prywatne	40,0	50,0	50,0	140,0	140,0	140,0	140,0
Środki Unii Europejskiej	7000,0	7200,0	7200,0	6800,0	6300,0	6100,0	6100,0
Inne	1900	1900	1900	1900	1900	1900	1900
RAZEM	11140,0	11450,0	11450,0	10940,0	10340,0	10140,0	10140,0
Ogółem	75560,0						

* brak informacji o systemie dotowania

VI. SYSTEM WDRAŻANIA

W procesie wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego jako podstawowa faza procesu przyjmuje się fakt przyjęcia i zatwierdzenia planu przez radę gminy, Zatwierdzenie celów planu, zakresu działania i ramy czasowe realizacji.

Ważnym narzędziem realizacji planu jest lista zadań wg. hierarchii ich ważności oraz plan zadań wraz planem ich finansowania konieczny dla akceptacji budżetu i przekazania środków finansowych na realizację zaplanowanych zadań.

W oparciu o plan przygotowane zostaną zakresy wymagań, które szczegółowo określą wymagane przedsięwzięcia w poszczególnych zadaniach (projektach).

Wdrażanie podlegać będzie stałemu procesowi monitorowania, oceny i analizy postępu prac. Za wdrażanie Planu odpowiedzialny jest Wójt Gminy.

W celu prawidłowej realizacji zadań, projektów powołany zostanie kierownik projektu, będzie to osoba zarządzająca danym projektem. Jego obowiązkiem będzie kontrola zadań taka by osiągnąć wyznaczony cel w wyznaczonym terminie, po wyznaczonych kosztach i pożądanej jakości.

Kierownik będzie koordynował poszczególnymi zadaniami celem zapewnienia sprawnego działania w całości, będzie śledził przebieg prac oraz monitorował wszelkie zmiany jakie zachodzą w projekcie.

System wdrażania zadań i projektów będzie odbywał się w czterech etapach:

1. etap dopełnienie wymogów prawnych i administracyjnych do wdrożenia programów i zadań,
2. etap przygotowanie planu pracy i zakresu wymagań,
3. etap uruchomienie procedur przetargowych na realizację poszczególnych zadań,
4. etap rzeczywiste wdrażanie, wykonanie przez zleceniobiorcę.
5. ocena okresowa

VII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

1/ System monitorowania planu

Mając na uwadze, iż instytucje publiczne w tym przypadku Urząd Gminy, są poddawane presji ze strony donatorów w kwestii dotyczącej organizacji i zarządzania projektami oraz efektywnością wykorzystania przyznanych środków finansowych, jesteśmy zainteresowani uzyskiwaniem wysokich jakościowo rezultatów. Wiemy, że z punktu widzenia finansujących przedsięwzięcia donatorów, użytkowników, instytucji, nadzorczych i wreszcie samych mieszkańców, ważne jest jakie efekty przynoszą podejmowane działania, a także ich przejrzystość, skuteczność i efekty uboczne.

Monitoring więc pozwoli nam na szybką informację zwrotną dotyczącą skutków prowadzonych działań oraz ocenę postępów prac, czy szans pomyślnej ich realizacji wraz z zapewnieniem zgodności realizacji projektów i Programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami.

W gminie Borzęcin monitoring działań prowadzony będzie bieżąco przez kierownika projektu, który składał będzie informacje o postępie prac z jednoczesną oceną jakości. Informacje te będą codziennie przekazywane Wójtowi gminy.

Równocześnie odpowiednie komisje Rady Gminnej będą przeprowadzać kontrole realizowanych zadań.

Sporządzone sprawozdania omawiane będą na posiedzeniach Rady Gminy.

2/ System oceny planu

Zasadniczą cechą projektów, planów jest określenie ich (ograniczoność) w czasie. Może to być rok lub kilka lat. Ze swej natury nakreślony plan powinien w określonym czasie być zrealizowany i powinien przynieść rezultaty.

Rezultaty winny być konkretne i przynosić mierzalne korzyści.

Mając powyższe na uwadze nasz plan oceniać będziemy następująco:

- dokonywanie okresowych ocen z postępu realizacji zadań ujętych w planie,
- dokonywanie analiz przebiegu poszczególnych zadań, osiągnięte efekty,
- ocena uzyskiwania odpowiednich zaplanowanych środków finansowych i zasobów materialnych,
- ocena prawidłowości stosowania procedur przetargowych, efektywność wydawanych środków finansowych,
- ewaluacja zadań przy pomocy wskaźników ilościowych z grupy określającej postęp (wskaźniki do projektów realizowanych w ramach ZPORR z dnia 24.04.2004 r. Urząd Marszałkowski Kraków).

3/ Upowszechnianie i promocja planu rozwoju lokalnego

Opracowany Plan Rozwoju Lokalnego zaprezentowany zostanie Radzie Gminy jako przedstawicielowi mieszkańców oraz liderom społeczności gminnej. Plan i informacja o nim będzie upowszechniana wśród mieszkańców gminy na zebraniach wiejskich oraz w bezpośrednich kontaktach w Urzędzie Gminy.

Listę zhierarchizowanych zadań otrzymają sołtysi a także wywieszona zostanie na tablicy informacyjnej w Urzędzie Gminy oraz na tablicach ogłoszeń w poszczególnych sołectwach. Sołtysi będą dysponować pełną informacją na temat planowanych zadań. Jednocześnie informacja o planie zostanie zamieszczona w gazecie gminnej oraz ponad gminnych publikatorach.

Poniżej w tabeli zestawiono wskaźniki monitorowania i oceny zadań planowanych oraz mierzalne wskaźniki osiągnięcia:

Wskaźniki do monitorowania i oceny zadań realizowanych w gminie Borzęcin w latach 2004 – 2006 r. oraz oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego

Lp	Nazwa zadania	Faza cyklu interwencji	Logika interwencji	Mierzalne wskaźniki osiągnięcia	Jak i przez kogo wskaźniki będą weryfikowane
1.	Zakup działki gruntu oraz roboty przygotowawcze i budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w msc. Przyborów	Produkt	365 m ² pow. użytkowej	Wybudowany obiekt, odebrany protokołem końcowym.	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
2.	Przebudowa drogi gminnej w msc. Borzęcin „Wisowatki”	”	2,36 km drogi o nawierzchni utwardzonej	Ilość kilometrów drogi gminnej	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
3.	Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w msc. Jągniówka, gm. Borzęcin	”	2,9 km sieci wodociągowej	Ilość kilometrów sieci wodociągowej	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, , raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
4.	Przebudowa drogi gminnej na odc. „Łęki – Szczepanów”	”	2,060 km drogi o nawierzchni utwardzonej	Ilość kilometrów drogi gminnej	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, , raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
5.	Wodociągowanie Gminy Borzęcin wraz z przyłączami w msc. Borzęcin Górny, Borzęcin Dolny, Przyborów, Waryś	”	71 km sieci wodociągowej	Długość wykonanej sieci wodociągowej	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, , raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
6.	Przebudowa drogi gminnej w msc. Borzęcin na odc. „Zastodole strona lewa”	”	2,70 km drogi o nawierzchni utwardzonej	Ilość kilometrów drogi gminnej	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
7.	Roboty budowlane, wykonanie elewacji oraz modernizacja systemu ogrzewania w Szkole Podstawowej w msc. Borzęcin Dolny	”	760 m ² powierzchni elewacji	Powierzchnia zmodernizowanych/ wyremontowanych szkół	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
8.	Przebudowa kortu tenisowego z utwardzeniem jego nawierzchni oraz wykonanie ogrodzenia w Borzęcinie Dolnym.	”	600 m ² nawierzchni wyremontowanej	Powierzchnia zmodernizowanego/ wyremontowanego kortu	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy

9.	Przebudowa dróg gminnych na terenie gminy Borzęcin na odc.: „Podszumin”, „Buczyna I – Buczyna II”, „Granice – Waryś”, „Skotnik”, „Biedacz – Grądy”, „Czarnawa”, „Cmentarz – Granice II”, „Łazy – Centrum”, „Jagniówka”	”	13,74 km utwardzonych dróg	Ilość kilometrów dróg gminnych	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
10	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w gminie Borzęcin oraz oczyszczalni ścieków.	”	141 km sieci kanalizacyjnej	Długość wykonanej sieci kanalizacyjnej	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
11	Remont dachu wraz z wymianą jego pokrycia, wykonanie instalacji odgromowej oraz modernizacja systemu ogrzewania budynku Szkoły Podstawowej w msc. Borzęcin Górny.	”	1350 m ² powierzchni wyremontowanego dachu	Powierzchnia wyremontowanego dachu oraz instalacji co	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
12	Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w msc. Łęki, gm. Borzęcin.	Produkty	9,3 km sieci wodociągowej	Długość wykonanej sieci wodociągowej	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
13	Remont kapitalny budynku Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w msc. Borzęcin oraz zakup wyposażenia medycznego.	”	600 m ² wyremontowanej powierzchni użytkowej	Powierzchnia zmodernizowanych/ wyremontowanych obiektów publicznych	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
14	Budowa remizy OSP w Bielczy (budynek wielofunkcyjny).	”	750 m ² powierzchni użytkowej	Powierzchnia zmodernizowanych/ wyremontowanych obiektów publicznych	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
15	Budowa świetlicy wiejskiej w msc. Waryś.	”	335 m ² powierzchni użytkowej wybudowanej	Powierzchnia zmodernizowanych/ wyremontowanych sal gimnastycznych	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
16	Remont kapitalny Domu Ludowego w Borzęcinie.	”	450 m ² powierzchni wyremontowanej	Powierzchnia zmodernizowanych/ wyremontowanych obiektów publicznych	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
17	Roboty budowlane wykonanie stropu, elewacji oraz modernizacja systemu ogrzewania w Zespole Szkół w msc. Przyborów.	”	900 m ² powierzchni wyremontowanej powierzchni	Powierzchnia zmodernizowanych/ wyremontowanych szkół	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
18	Remont Przedszkola w msc. Borzęcin Górny.	”	150 m ² powierzchni wyremontowanej	Powierzchnia zmodernizowanych/ wyremontowanych przedszkoli	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
19	Remont budynku Przedszkola w msc. Bielcza.	”	320 m ² powierzchni wyremontowanej	Powierzchnia zmodernizowanych/ wyremontowanych przedszkoli	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
20	Budowa boiska sportowego przy Zespole szkół w msc. Bielcza.	”	4000 m ² powierzchni wybudowanej	Powierzchnia zmodernizowanych/ wybudowanych boisk	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy

21	Budowa boiska sportowego przy Gimnazjum Gminnym w msc. Borzęcin Górny	„	3000 m ² powierzchni wybudowanej	Powierzchnia zmodernizowanych/ wybudowanych boisk	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
22	Budowa stołówki w Zespole Szkół w Bielczy	„	150 m ² wybudowanego obiektu stołówki	Powierzchnia wybudowanego obiektu	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
23	Budowa chodników na terenie gminy	„	1,0 km wybudowanego chodnika	Ilość kilometrów chodników gminnych	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
24	Wykonanie oświetlenia dróg gminnych.	„	22/4 szt/km wykonanego oświetlenia	Liczba punktów oświetleniowy, ilość km linii oświetleniowej	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
25	Budowa i remonty dróg rolniczych.	Produ kty	10,5 km dróg rolniczego transportu	Liczba kilometrów dróg transportu rolnego	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy
26	Wzbogacanie przestrzeni publicznej w tereny zielone, skwery, place.	„	15.000 m ² powierzchni, wykonanych terenów zielonych	Liczba metrów kwadratowych wzbogaconej przestrzeni publicznej w zieleń	<i>Jak:</i> Dane o warunkach technicznych budowanego obiektu, raporty <i>Kiedy:</i> bezpośredni po zakończeniu projektu, <i>Przez kogo:</i> Urząd Gminy

BIBLIOGRAFIA

- Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin – Małopolskie Stowarzyszenie Doradztwa Rolniczego, Kraków 1998 r.
- Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego, Kraków 2000 r.
- Fundusze strukturalne i polityka regionalna Unii Europejskiej – Małopolskie Stowarzyszenie Doradztwa Rolniczego, Józef Kania Kraków, Kielce – kwiecień 2004 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzęcin, Tarnów 2000 r.
- Powszechny Spis Rolny 1996 r. – Urząd Statystyczny o/Tarnów
- Narodowy Spis Powszechny, powszechny spis rolny 2002
- Wybrane dane o powiatach woj. Małopolskiego w latach 1998 – 2002
- Roczniki Statystyczne województwa Małopolskiego,
- Korzystanie z Funduszy Unii Europejskiej, poradnik Jerzy Hausner, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej w Krakowie, Kraków 1999 r.
- Pozyskiwanie i wykorzystywanie środków finansowych z programów pomocowych UE, PARR, Kraków 1999 r.
- Pomoc Przedakcesyjna UE dla Rolnictwa i Obszarów Wiejskich SAPARD – Krajowe Centrum Doradztwa, Poznań 1999 r.
- Strategia Rozwoju Małopolski na lata 2004- 2006, Urząd Marszałkowski Kraków, 1999 r.
- www.wrota.malopolski - Fundusze Strukturalne UE w Małopolsce 2004
- Internet – www.wrota.malopolski -Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Kraków 2004 r.

Notatki: